

EXAMENSARBETE

Våren 2010

Lärarytbildningen

En rättvis lärare är en bra lärare

– Gymnasieelever på samhällsprogrammet
ger sin syn på lärare

Linda Månsson

Jane Olsson

Handledare

Göran Brante

En rättvis lärare är en bra lärare

- Gymnasieelever på samhällsprogrammet ger sin syn på lärare

Linda Månsson

Jane Olsson

Abstract

Media often discusses school, teachers and students. These discussions are often based on an adult perspective and students' views on the subject are not enhanced. Therefore, this paper intends to examine students' views on what they think makes a good teacher. Previous research shows that a good teacher can create the conditions for good learning based on the needs of students, and this is therefore important to investigate. The theoretical basis for this essay is the definition of an authentic teacher which in this essay will be discussed from the point of view of Fibæk Laursen (2004). A quantitative research method was used and a questionnaire asked for high school students' views about what makes a good teacher. The research revealed two results where the first result showed that amongst other things students valued most in a good teacher is the fair and unbiased treatment towards students. The second result showed that students consider the characteristics linked to a teacher's profession are of great importance. Our conclusion is therefore that students consider the fair teacher which has a great engagement in his/her work to be the good teacher that they ask for.

Keywords:

Good teacher, authentic teacher, students perspective, fair-minded.

INNEHÅLL

1. Inledning	6
1.1 Syfte.....	7
1.2 Frågeställningar	7
1.3 Uppsatsens disposition	7
2. Litteraturbakgrund	8
2.1 Teoretisk utgångspunkt.....	8
2.2 Yrkesrelevans	9
2.3 Kännetecken hos en bra lärare	10
2.4 Ämneskunnig	11
2.5 Goda relationer	12
2.6 Elevinflytande.....	14
2.7 Ledarrollen	16
2.8 Motivera till att lära	17
2.9 Förutsättningar för gott lärarskap	19
2.10 Sammanfattning.....	20
2.11 Problemprecisering	21
3. Empirisk del	22
3.1 Etiska överväganden.....	22
3.2 Avgränsning	23
3.3 Metodval	23
3.4 Genomförande	25
4. Resultat och analys	27
4.1 Sammanställning av enkäten	27
4.2 Gruppering av elevernas svar	29
4.2.1 Läraregenskaper	30
4.2.2 Ledare	33
4.2.3 Relationer	37
4.2.4 Personlighet	39
5. Diskussion	43
5.1 Metoddiskussion	43
5.2 Resultatdiskussion	44
5.3 Slutsats	48
5.4 Förslag till vidare forskning	48

5.5 Sammanfattning	49
Litteraturlista	50
Bilaga 1	52
Bilaga 2	57

Förord

Vi vill tacka vår handledare Göran Brante för all hjälp och goda råd under arbetet med uppsatsen. Vi vill även tacka vår handledningsgrupp för tänkvärd feedback. Ett stort tack riktas även till kontaktpersonen på skolan där undersökningen genomfördes. Slutligen vill vi även tacka de elever som bidrog med sina värdefulla svar, som svarar för den empiriska delen av uppsatsen.

Linda & Jane

1. Inledning

I dagens Sverige har vi en obligatorisk skola vilket innebär att alla människor går i skolan och därmed har en uppfattning och åsikt om skolan. Alla har mött lärare som de upplevt som mer eller mindre bra och de flesta har säkert en uppfattning om vad som utmärker en bra lärare. Under 2008 ägde ett särskilt medieintresse rum kring vad en bra lärare är, genom dokumentärserien 9A som sändes i SVT1. Där framfördes lärares och elevers uppfattning kring vad en bra skola och en bra lärare innebär. Serien presenterade framgångsrika lärare och samhällsdebatten gick varm i riksmidia, men även lokalt då ämnet berör många människor.

Lärare, elever och skolans situation i Sverige skapar med jämna mellanrum rubriker i media. För att nämna ett exempel av dessa rubriker så skriver till exempel Norrbottens Kuriren *Ökad arbetsbelastning för lärare* (publicerad 2010-01-15). Här rapporterar de att lärare överlag känner en ökad arbetsbelastning efter uppsägningar inom skolan. Ett annat exempel är Dagens Nyheter (publicerad 2010-04-05) nyligen rapporterade utifrån Skolverkets senaste attitydundersökning, rubriken löd: *Skolan får godkänt av sina elever*. Ystads Allehanda i den södra landsändan rapporterade kring liknande ämne *Skolan på rätt väg men fortfarande många utan betyg* (2010-05-19). Alla dessa diskussioner, både i och utanför media, bidrar till att påverka människors syn på hur den bra läraren bör vara, men ofta diskuteras skolans verksamhet utifrån ett vuxenperspektiv. Elevernas syn på sin skola, utbildning och lärare är inte särskilt framträdande.

Det finns även litteratur och forskning angående hur en bra lärare bör vara. Denna forskning diskuterar ofta begreppet bra lärare ur ett vuxenperspektiv genom att beskriva vad forskare och lärare tycker om ämnet. Fibæk Laursen (2004) har till exempel i sina undersökningar visat att lärare som upplevs som "bra" besitter egenskaper som de utvecklat i sitt yrke, vilket han benämner autencitet. Vid närmare betraktande ser man att elevernas perspektiv på en bra lärare inte framförs lika ofta. Med tanke på den relativa frånvaron av elevperspektivet i diskussioner kring skolan så har denna uppsats för avsikt att undersöka elevers tankar och åsikter kring vad som kännetecknar en bra lärare.

1.1 Syfte

Syftet är att undersöka vad elever som går samhällsprogrammet på gymnasiet anser utmärker en bra lärare. Detta kommer att genomföras i form av en enkätundersökning.

1.2 Frågeställningar

De frågeställningar vi har valt att belysa är:

- 1) Vilka egenskaper har en bra lärare – ur ett elevperspektiv?
- 2) På vilket sätt kan Fibæk Laursens teori om den autentiske läraren kopplas till elevernas syn på en bra lärare?

1.3 Uppsatsens disposition

I kapitel 2 kommer en redogörelse av tidigare forskning att göras. Det är framförallt Fibæk Laursens definition av en autentisk lärare som presenteras. Vi har valt att tolka autentisk i form av termerna *bra lärare*. Som motvikt tas även elevers syn på en bra lärare fram av bland annat Gunnarsson. Kapitel 3 innehåller fakta med koppling till undersökningen. Även tillhörande metodrelaterade delar tillkommer i detta kapitel. Undersökningen grundar sig på en enkätundersökning, där elevernas åsikter och tankar angående vad som utmärker en bra lärare efterfrågades. I kapitel 4 kommer en analys av resultatet av undersökningen att göras. I kapitel 5 diskuteras det resultat som framkommit i undersökningen med utgångspunkt från uppsatsens syfte, frågeställningar och teoretiska utgångspunkter. Det görs bland annat en jämförelse mellan Fibæk Laursens forskning och det empiriska materialet som ligger till grund för denna undersökning, för att se likheter och skillnader mellan de båda undersökta grupperna. Kapitel 5 innehåller dessutom även förslag till vidare forskning.

2. Litteraturbakgrund

I kapitlet kommer en redogörelse av forskning och litteratur kring vad som kännetecknar en bra lärare att ges. I litteraturbakgrunden framkommer både lärares, forskares och elevers syn på saken och eftersom alla aspekterna är relevanta lyfts alla fram, dock med en ansats att fokusera på elevperspektivet.

2.1 Teoretisk utgångspunkt

Den teoretiska utgångspunkten för denna uppsats är Fibæk Laursens (2004) ståndpunkt att lärare som upplevs som bra, besitter vissa egenskaper som de utvecklar i sitt yrke. Utifrån sin studie av 30 lärare, som anses vara bra enligt personer aktiva inom skolan, tillskriver Fibæk Laursen de bra lärarna olika kompetenser och personliga kvaliteter. Fibæk Laursen beskriver de bra lärarna som innehavare av en egenskap som han kallar *autencitet* som är typisk för de observerade lärarna.

De goda egenskaperna som en bra lärare har utgör en diger lista men som framträdande kan ses: entusiasm för sitt ämne; engagemang och trovärdighet i sitt yrke; trygghet i sin ledarroll; att lärarna skapar goda relationer till eleverna och har en hög nivå av personlig kompetens i sina lärarroller. Fibæk Laursen lägger stor tonvikt vid att bra lärarna utstrålar en känsla av äkthet som han kallar *lärares autencitet*. Han framhåller att "autenticitet är modet och förmågan att förhålla sig till helheten" (s. 160). Detta kan tolkas som att om man är en bra autentisk lärare så ser man sig som en del i det stora sammanhanget. Man är en undervisande lärare med ämneskunskaper och tillsammans med eleverna och kollegorna utgör man en skola.

Här följer en kort beskrivning av de goda egenskaper och kompetenser som Fibæk Laursen (2004) tillskriver en autentisk lärare:

- Entusiasm för sitt ämne: En bra lärare visar eleverna att ämnet är värt att lära sig genom att visa eget engagemang och intresse för ämnet.
- Engagemang och trovärdighet i sitt yrke: Bra lärare har en vilja att uppnå något extra i sitt yrke och har för avsikt att inspirera eleverna till att lära sig något. Bra lärare ser även fördelarna med samarbete med kollegor och följer med i den utveckling som sker både i samhället, i skolan, inom sitt ämne och i elevernas värld.

- Trygg i sin ledarroll: En bra lärare känner sig trygg i ledarrollen där han/hon tagit på sig uppgiften att leda och styra undervisningen. En bra lärare är även trygg i sin position och inkluderar eleverna i beslut kring planering, undervisning och elevernas skolsituation.
- Förmåga att skapa goda relationer till eleverna: De bra lärarna skapar goda relationer till eleverna genom att lyssna på eleverna och skapa ett klassrumsklimat där eleverna vågar uttrycka sin åsikt.
- Hög personlig kompetens i sin lärarroll: En bra lärare kan engagera eleverna till att lära och värnar om att eleverna verkligen ska lära sig något, samtidigt som de skapar en bra social gemenskap i klassen.
- Autenticitet: En bra lärare har alla dessa goda egenskaper och kompetenser och har dessutom en känsla av äkthet där de är fullt engagerade och intresserade av sitt uppdrag och arbetar med lika delar energi och ledning av klassen.

Denna uppsats har antagit ett elevperspektiv. Elevperspektiv kan sägas vara det synsätt som eleverna har på saker och ting, alltså elevernas egna åsikter och tankar kring ett ämne. Vi valde att undersöka vad som utmärker en bra lärare ur ett elevperspektiv eftersom man troligtvis med hjälp av insikt i elevernas tankar och åsikter angående vad som kännetecknar en bra lärare, kan utvecklas i sitt läraryrke och skapa bättre relationer, framgångsrikare undervisning och därmed högre måluppfyllelse hos eleverna.

2.2 Yrkesrelevans

Fibæk Laursen (2004) menar att det finns mycket stöd i vetenskapen för att en lärare som visar värme och engagemang får sina elever att lära sig mer och man kan därför förstå vikten av lärarens arbete. Han påpekar att "det [...] handlar om kärnan i den professionella lärarkompetensen och att det därför är viktigt att vi närmare utforskar fenomenet" (s 7). Det är viktigt att undersöka vad som kännetecknar en bra lärare eftersom detta utgör en ytterst betydelsefull del i läraryrket.

Även Beihuizen, Hof, van Putten, Bouwmeester och Asscher (2001) trycker på att det är viktigt att få veta vad eleverna själva tycker utmärker en bra lärare eftersom det annars kan uppstå missförstånd mellan elever och lärare. Ett sådant missförstånd

kan vara ofördelaktigt för båda parter effektivitet och förmåga. Deras studie visar att eleverna förväntar sig att läraren ska vara en god handledare i sitt ämne. Lärare däremot koncentrerar sig ofta på att skapa bra relationer med eleverna eftersom läraren tänker att detta är en mycket viktig komponent i undervisningen. Om dessa skilda synsätt råder i klassrummet kan missförstånd lätt uppstå och det kan tyckas oundvikligt att det då kan uppstå viss förlust av konsensus i klassrummet. Detta är ytterligare ett argument för att forska kring elevers tankar om bra lärare och undervisning, eftersom det då kan undvikas att liknande missförstånd ska uppstå.

2.3 Kännetecknen hos en bra lärare

Ända sedan Platon beskrev hur Sokrates undervisade genom att ställa frågor till sin publik så har det diskuterats vad som är en bra lärare. Åsikterna om vad som kännetecknar en bra lärare är många. Alla har under sin skoltid mött många olika lärare med olika egenskaper, som upplevts som mer eller mindre bra.

Enligt Fibæk Laursen (2004) innebär ett gott lärarskap att man ser vidden av sitt uppdrag, tillsammans med ovan nämnda egenskaper och kompetenser. En bra lärare är inte endast fokuserad på sitt eget ämne och planeringen av detta, utan ser sitt uppdrag som en del i en helhet där man även agerar som ett förmedlande verktyg mellan samhället och eleverna och tillsammans kan skapa en levande och utvecklande skola.

Gunnarsson (2008) påpekar att det är viktigt att en lärare har lärdom om hur elever lär, vilket inte är något som Fibæk Laursen nämner. Beihuizens et. al (2001) forskningsresultat stämmer överens med Fibæk Laursens men man kan dessutom i Beihuizens studie finna att lärare och elever i olika åldrar har en skild uppfattning om vad som är en bra lärare. Yngre elever har ett något skilt synsätt i sin beskrivning av en bra lärare, jämfört med äldre elever och lärare. De anser att denne ska agera som en skicklig instruktör som är kunnig i sitt ämne. Lärare och äldre elever, här 16 år, betonar mer lärarens förmåga att skapa goda relationer till eleverna. Det finns en antydning i dessa beskrivningar som visar att det är närhet, goda kunskaper och vänlighet som kännetecknar en bra lärare.

En annan aspekt som kan bindas till denna diskussion är att lärare, precis som alla andra människor, intar olika roller. En bra lärare kan tänkas ha förmågan att anpassa sig efter den grupp elever denne undervisar. Brante (2008) menar att människor har

olika roller beroende på vilken situation man befinner sig i och att en anledning till dessa rollbyten är att människor vill passa in i den mall som finns i samhället, angående hur man bör vara i vissa givna situationer. Läraren kanske privat har många olika roller såsom mamma, fru och konstälskare men i skolan agerar läraren som mallen bestämt, och går in i lärarrollen. Brante menar att detta betyder att människor hela tiden kan ändra sin identitet vilket kan ses som att lärare kan inta en roll som passar en specifik grupp av elever. Lärare agerar troligtvis inte exakt likadant framför olika elevgrupper eftersom grupperna består av olika individer med sina respektive personligheter.

Angående ovan nämnda mallar så påpekar Brante (2008) att det sedan länge har skapats olika mallar i dagens samhälle för hur lärare bör vara. Dessa samhällets förväntningar menar Brante influerar lärarens egen syn på sin yrkesroll och lärare är själva med och formar denna syn genom att vara med och bestämma vilka regler som gäller inom skolans värld. Detta kan betyda att lärare borde ha ett stort inflytande på den syn samhället har på deras yrke och att de därför kan förändra vilka kännetecken som anses vara viktiga för lärares yrkesutövning. Dock har Brante funnit att lärarna inte har något verkligt inflytande över sitt yrke då många beslut fattas av högre instanser såsom Skolverket och Regeringen. Det är troligtvis inte heller så lätt att utöva detta inflytande för att förändra samhällets syn på läraryrket, då man i så fall måste tänka utanför de ramar som råder i samhället idag och komma med nydanande idéer och tankar.

2.4 Ämneskunnig

Trots vikten av alla de personliga kompetenserna i läraryrket kan man inte bortse från att läraren även bör vara kunnig i sitt ämne. men också att det är nödvändigt att lärare besitter goda ämneskunskaper (Noguera, 2007). Gunnarsson (2008) menar att det är självklart att en lärare måste ha en bra förankring i sitt ämne och dessutom förmedla dessa kunskaper på ett sätt i sin undervisning så att eleverna tar till sig det. Lärare måste ha en kunskap om hur de enskilda eleverna lär och en medvetenhet om deras enskilda behov, för att undervisningen ska bli givande och skapa lärande hos eleverna. Även Beihuizen (2001) menar att en lärares kunskaper, skicklighet och erfarenhet måste vara tillräckliga för att en bra undervisning ska kunna bedrivas.

Fibæk Laursen (2004) lyfter fram en annan aspekt av frågan om ämneskunniga lärare då han framhåller att lärare bör ta ansvar för den nivå deras kunskaper ligger på. När en lärare är kunnig i sitt ämne kan denne fokusera på undervisningen och relationen till eleverna, vilket kan tolkas som att läraren då slappnar av och undviker att lägga alltför mycket tid och koncentration på de egna ämneskunskaperna. Detta torde skapa ett bra klassrumsklimat där läraren har en kontroll över ämnet, samtidigt som denne kan skapa en trivsamt miljö för elever och lärare att arbeta i.

Gunnarsson (2008) och Noguera (2007) har funnit att elever anser att det är viktigt att de får det stöd de behöver av sin lärare för att kunna lära och förstå ämnesinnehållet. Undervisningen ska presenteras på ett sådant sätt att de har möjlighet att ta det till sig och eleverna anser också att en bra lärare bör visa tålamod och se till att eleverna har förstått undervisningens innehåll och om så inte är fallet så bör läraren ta sig tid att förklara på ett annat sätt. Eleverna påpekar även att undervisningens innehåll blir intressant för dem om det är kopplat till deras egen livssituation och deras intresse. Gunnarsson lyfter fram att läraren bör individualisera undervisningen på så sätt att alla elever får den hjälp de behöver, och inte att alla elever bör få lika mycket hjälp. Om läraren använder sig av en planerad särskiljande strategi i sin undervisning, så kommer alla elever att få uppleva att de lyckas, eftersom de då får lära utifrån sina individuella förutsättningar.

2.5 Goda relationer

Idag ingår i läraryrket mer än bara att förmedla ämneskunskaper till eleverna. En lärare bör kunna skapa goda ömsesidiga relationer till sina elever eftersom dagens skola inte bara handlar om hur mycket kunskaper man har utan också vad det är för slags kunskaper man har med sig ut i det komplexa samhälle som vi lever i idag. Det är som bekant en obligatorisk skola vilket innebär att eleverna ska närvara i undervisningen. Dock kan lärarna inte tvinga eleverna till någonting och eleverna har idag också större inflytande i utformningen av sin skolgång, jämfört med vad de historiskt sett haft tidigare. I slutändan innebär detta för lärare att den ämneskunskap denne har bara är en del i hela skolprocessen.

Elever anser att lärare bör kunna skapa goda relationer till sina elever (Gunnarsson, 2008). En god relation mellan lärare och elever kan ses som en självklarhet, vilket det troligtvis inte är då skolans värld består av många olika personligheter. Brante

(2008) framhåller dessutom att alla de olika individerna i skolan intar olika roller beroende på situationen. Alla dessa individer utgör tillsammans ett kollektiv och man kan se skolan som ett system där komponenterna består av lärare, elever, styrdokument etcetera. I denna kollektiva samlingsplats sker många möten och Brante menar att det finns en viss obalans i relationen mellan lärare och elever eftersom dessa inte tillhör samma generation. Eleverna är uppvuxna i en annan tid och kommer till skolan med nya sätt att tänka och kanske också med lite andra värderingar än vad lärarna är vana vid, och Brante menar att eleverna alltid kommer att förbli lite av upprorsmakare mot det rådande samhället. Om lärarna arbetar länge får de vid varje ny generation möta den nya tidens elever, vilket betyder att lärarna är de första som får möta de förhållanden som finns mellan olika generationer i samhället. "Mekanismen yttrar sig genom skilda uppfattningar, uttryckssätt och förhållningssätt i fråga om vad som är meningen med livet i allmänhet och skolan i synnerhet mellan grupperna" (Brante, 2008, s 67). Denna dissonans mellan grupper kan troligtvis ses som ett problem, då det kan bidra till svårigheter i mötet mellan dessa människor som tillhör olika generationer. Men eftersom skolan enligt läroplanerna "skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram" (Skolverket, 2007, s 13) så kan detta ses som en intressant och lärorik möjlighet till att utvecklas i sin lärarroll. Dessutom ger detta en möjlighet för lärarna att följa samhällets utveckling och ungdomskultur från första parkett.

Trots de svårigheter som kan finnas i skapandet av goda relationer mellan lärare och elever så bör lärare alltid eftersträva detta eftersom det för mycket positivt med sig. Enligt forskare (Fibæk Laursen, 2004; Gunnarsson, 2008; Noguera, 2007) är det viktigt för elevers lärande att de har en god relation till sin lärare. Eleverna tycker att det är bra om läraren bryr sig om att lära känna sina elever och menar att detta skulle hjälpa till i skapandet av goda relationer. Forskarna är eniga om att det är viktigt att läraren bryr sig om elevernas åsikter och verkligen lyssnar på dem. Om lärarna visar en vilja att lyssna förmedlar de att elevernas åsikter är viktiga, att de respekterar eleverna och att de faktiskt är intresserade av att höra vad eleverna tycker.

Noguera (2007) framhåller att elever ibland har svårt att uttrycka hur relationen mellan lärare och elever kan förbättras men visar att eleverna tycker att det är viktigt att läraren visar respekt och omtanke gentemot dem. Eleverna tycker att läraren bör visa respekt mot dem på samma sätt som denne förväntar sig respekt från eleverna.

Om läraren har detta förhållningssätt så kommer en ömsesidig respekt skapas. En god relation mellan elever och lärare är också viktigt för att skapa ett klassrumsklimat där eleverna vågar uttrycka sin åsikt och ställa frågor (Fibæk Laursen, 2004: Gunnarsson, 2008: Noguera, 2007). Detta synsätt är helt i enlighet med läroplanerna som säger att alla som arbetar i skolan ska visa respekt för varje individ och arbeta utifrån en demokratisk ståndpunkt (Lärarnas Riksförbund, 2007).

I rapporten *Attityder till skolan* visar forskning på ett positivt resultat då övervägande delen av elever anger att de trivs väl med sina lärare medan endast ett fåtal elever (3 procent) uppger motsatsen. Bland de äldre eleverna kan man till och med se en ökning i andelen nöjda elever jämfört med en liknande undersökning från 1993. Även lärarna anger att relationen är god mellan elever och lärare. Jämfört med de första attitydmätningarna har tilltron till lärarna ökat från elevernas sida i årskurs 7–9 och i gymnasieskolan (Skolverket, 2010).

2.6 Elevinflytande

Vissa lärare har förmågan att skapa goda relationer till sina elever. När man vistas på skolor märks det tydligt att dessa lärare är omtyckta av eleverna eftersom de bemöts positivt av eleverna och eleverna söker kontakt med och lyssnar på läraren. Lärarna har ofta gemensamt att de verkligen tar sig tid att lyssna på eleverna och tar till sig deras åsikter. Jämfört med gamla tiders skola ser lärarna idag eleverna som en betydelsefull del av skolan och eleverna ges inflytande över sin skolgång (Skolverket, 2006).

Det är inte bara ett önskemål från elever att de ska ha inflytande över sin skolgång utan det är även ett mål skrivet i läroplanerna, därför är det inget som kan kringgås. Lpf 94 befäster att skolan ska arbeta för att varje elev ska ha möjlighet att påverka sin skolsituation. Det är rektorns ansvar att se till att skolan är uppbyggd på ett sådant sätt att elevinflytande möjliggörs. Eleverna ska uppmuntras i sin vilja och förmåga att ta ansvar för sin skolmiljö, sin inläring och sitt skolarbete. De ska få vara delaktiga i val av innehåll i undervisningen och läraren ska planera sin undervisning tillsammans med eleverna. Detta inflytande ska utökas i takt med att eleverna blir äldre (Skolverket, 2006).

Läroplanen anger också att den trygghet och självkänsla som eleven som individ huvudsakligen bör få från hemmet ska vidareutvecklas i skolan (Skolverket, 2006).

Självkänsla betyder att man har en medvetenhet om sitt eget människovärde (Bonniers svenska ordbok, 2002) och självkänsla kan eventuellt uppnås genom att till exempel bli lyssnad på och respekterad. Sådana synpunkter kan ställas i relation dels till elevernas åsikter om vad de anser är viktigt i skolan, och dels om hur forskare anser att lärare ska förhålla sig gentemot eleverna.

I skolans värld finns det många pusselbitar som ska tas hänsyn till. Förutom de bitar som har med lärares pedagogiska arbete att göra så får lärare också handskas med problem i samband med nerskärningar och dålig ekonomi i skolans värld och ofta fattas beslut över huvudena på lärare och elever. Det är en vardag som skolan behöver handskas med och troligtvis påverkar detta både lärares och elevers arbete i negativ riktning eftersom en bristande känsla av inflytande i sitt eget arbete kan ge bristande motivation. Noguera (2007) påpekar att det inte kan skada att fråga eleverna om deras åsikter kring skolan eftersom man inte har något att förlora på att bjuda in elever i dessa diskussioner. "Solutions [...] may not be as out of reach as they have seemed, particularly if we have the wisdom and courage to listen to those who bear the brunt¹ of our schools' failures" (Noguera, 2007, s. 206). Noguera menar att eleverna är de som blir mest påverkade av en skola som inte fungerar och när vuxna väl vågar fråga eleverna uttrycker de ofta kloka och praktiska tankar kring varför vissa situationer i skolan inte fungerar och ger förslag på nya sätt att arbeta.

Frågan är då om alla lärare har förmågan att arbeta aktivt med elevinflytande. Noguera (2007) lyfter fram en annan aspekt då han menar att en lärare som är osäker i sin lärarroll har svårt att vara öppen för elevernas åsikter eftersom denne då är rädd att ge sken av att inte ha kontroll över situationen. Lärare som å andra sidan är trygga i sin lärarroll kan se fördelar med att ta hänsyn till elevers åsikter eftersom de då förstår att eleverna kommer känna mer engagemang i sin utbildning om de får ett större inflytande. Detta kan tolkas som att lärare alltså bör släppa lite på sin integritet och se fördelarna med att bjuda in eleverna i sitt arbete. Det kanske är svårt att se det som positivt om eleverna upptäcker och nämner fel hos lärarens yrkesmässiga person, men läraren bör ta denna kritik som just detta; åsikter om ens

¹ Brunt = (våldsamt) angrepp. [Internet www.ord.se/oversattning/engelska?s=brunt&l=ENGSWE] [hämtad 2010-05-12]

yrkesutövning, inte om ens privata person. Om läraren kan sänka garden lite, och låta eleverna få inflytande kan alltså mycket vinnas i personliga relationer med eleverna och höjning av undervisningens kvalitet.

Rektorn ska se till att eleverna får utöva ett verkligt inflytande över sin skolgång vilket Noguera (2007) också påpekar. Han menar att skolan bör inkludera eleverna på en regelbunden basis i beslutsfattande, både på klassrumsnivå och i mer formella sammanhang såsom i beslutsfattande kommittéer. Noguera tillägger dessutom en annan aspekt av detta, då han menar att inkludering av elever i beslut rörande skolan kan ses som ett kostnadsfritt sätt att förbättra skolan.

Gunnarsson (2008) lyfter fram de många fördelarna med elevinflytande och påpekar att detta är en viktig komponent för att eleverna ska finna motivation att ta ansvar för det egna lärandet. Om eleverna ser vikten av sitt egna engagemang i sin utbildning och får möjlighet av läraren att vara delaktig i utformningen av undervisningen så förbättras oddsen för ett bättre lärande. För att ett givande elevinflytande ska komma till stånd är det viktigt att det finns en god relation mellan lärare och elever, vilket nämnts ovan. En slutsats som kan dras av detta är att en god relation mellan lärare och elever kommer skapas om läraren bjuder in eleverna i planering och utformning av undervisningen. Detta eftersom eleverna då kommer känna att deras åsikter är viktiga och en positiv attityd gentemot läraren bildas. En annan positiv aspekt av elevinflytande är att det dessutom kan förbereda eleverna för det ansvar som kommer att krävas av dem i deras framtida liv. De kommer troligtvis många gånger tillfrågas om sina åsikter och engagemang, och det är då positivt om de fått tillfälle att öva denna konst i skolan.

2.7 Ledarrollen

Trots att elevinflytande är en viktig, dessutom lagstadgad, aspekt som lärare ska ta hänsyn till i sin yrkesutövning, så ingår det dessutom i läraruppdraget att inta en ledarroll i skolans värld. Man ska vägleda eleverna och för att kunna göra detta är det viktigt att läraren kan skapa en struktur i klassrummet där eleverna ges goda förutsättningar till studier. Fibæk Laursen (2004) menar att de goda lärarna har en naturlig ledarroll där de har tagit på sig uppgiften att leda och styra undervisningen. Lärarna känner sig trygga i sin roll och eleverna ifrågasätter inte ledarskapet, oberoende av lärarens undervisningsstil, och därför råder en bra studiero i

klassrummen. Elevernas accepterade attityd kan ses som ett tecken på att eleverna känner respekt och tillit till lärarens kompetens och inte upplever det nödvändigt att uttrycka tvivel om dennes undervisning. Även annan forskning visar att eleverna ser läraren som ledaren i klassrummet. Gunnarsson (2008) påvisar att eleverna anser att läraren ska agera ledare och ha en förmåga att hålla ordning i klassen. Eleverna förväntar sig att läraren är den som talar om hur undervisningen ska bedrivas. Även eleverna i Noguerras studie (2007) framhåller vikten av en ledarroll och uttalar att läraren bör vara bestämd² och inte tillåta elever att störa undervisningen så att de förhindrar andra elever från att lära. Fibæk Laursen påpekar att de bra lärarna ofta arbetar med styrningen av klassen samtidigt som de involverar eleverna i beslut kring vilka regler som ska gälla för deras gemensamma skoldag, vilket Gunnarsson såg var precis vad eleverna önskar. Detta arbetssätt där man inkluderar eleverna i beslut kring samvaron i skolan är helt i enlighet med anvisningar i Lpf 94 (Skolverket, 2006).

2.8 Motivera till att lära

I media diskuteras ofta skola, elever och lärare. En diskussion är den kring elevens dåliga måluppfyllelse som ibland ställs i relation till lärarens arbete. Det finns mycket som kan sättas i förhållande till hur väl eleverna uppnår målen och däribland kan nämnas lärarnas utbildning. Enligt en rapport från Skolverket påverkar lärarutbildning och utbildning i det ämne man undervisar i elevernas lärande positivt. Även det faktum att lärarna utstrålar en arbetsglädje och tro på sig själv inverkar positivt på elevernas lärande (Skolverket, 2006). I en nyligen gjord nationell attitydundersökning bland Sveriges elever i olika åldrar samt lärare, påvisar Skolverket (2010) att flertalet av de äldre eleverna anger att de upplever att de allra flesta lärare tror på dem och deras förmåga att lära. I denna undersökning, som är genomförd i skolor i Sverige, tycker eleverna dock att lärarnas förmåga att engagera och skapa intresse för lärande inte håller den kvalitet det borde. Den verklighet som Skolverket har undersökt kan ställas i relation till Fibæk Laursens undersökning (2004) som är gjord enbart bland lärare som upplevs vara bra. Även om Fibæk Laursens undersökning är gjord i danska skolor så kan resultatet antas vara jämförbart med svenska skolor då

² Noguera skriver *firm*, vilket i Norstedts Engelsk-svenska ordboken översätts med fast, ståndaktig, bestämd. Vi har här beslutat att använda ordet bestämd, eftersom ordets betydelse kan tolkas på detta sätt i Noguerras text.

dessa borde vara snarlika på grund av likheter i kultur etcetera. Skolverkets resultat skiljer sig från Fibæk Laursens, och därför kan man ytterligare se nyttan av hans undersökning då man här ser vad som kännetecknar en bra lärare som har förmågan att öka elevernas engagemang.

Elevernas syn på vad som kännetecknar en bra lärare är som nämnts en viktig aspekt som bör tas hänsyn till i skolan. Dock kan man i denna diskussion inte bortse från vilken roll elevernas egna engagemang spelar i detta. Fibæk Laursen (2004) lyfter denna fråga då han påpekar att det inte enbart kan skyllas på läraren om inte eleverna uppnår bra resultat. Det är inte ett mått på lärarens insats hur eleverna lyckas eftersom "Ingen kan tvinga någon annan att lära sig något.." (Fibæk Laursen, 2004, s 167). Eleverna väljer själva vilken kraft som läggs på arbetet och en lärare kan aldrig styra över elevernas arbete och definitivt inte över deras engagemang. Eleverna måste själva välja att lära sig (Fibæk Laursen, 2004; Gunnarsson, 2008).

I läroplanerna fastslås det att läraruppdraget innefattar att läraren ska ha en tillit till att eleverna själv vill lära sig och ta ett ansvar för sin utbildning. Ett av strävansmålen i Lpo 94 (2006) anger att eleven ska ta ett allt större ansvar för sina studier och utveckla en förmåga att se sina resultat i förhållande till kursmålen. I Lpf 94 (2006) betonas detta ytterligare då man riktat mot de äldre eleverna fastställt att varje elev ska ta ansvar för sitt eget lärande och sina studieresultat. De ska dessutom på egen hand kunna bedöma sina resultat och sitt behov av vidareutveckling i relation till kursplanerna. Trots problematiken det kan innebära att få eleverna att hitta sin vilja att lära sig, så finns det andra aspekter på frågan om elevernas lärande. Lpo 94 (2006) föreskriver att det ingår i skolans uppdrag att man ska arbeta för att eleverna utvecklar sin egen nyfikenhet och lust och sitt sätt att lära och Lpf 94 (2006) anger att läraren ska skapa bra förutsättningar för elevernas upplevelse av att kunskapen är meningsfull och relevant att ta till sig.

Förutom vikten av elevernas egna engagemang i sitt lärande så spelar även lärarens visade intresse i ämnet en stor roll för hur utfallet ska bli. Läroplanerna kan sättas i samband med det Fibæk Laursen (2004) påpekar, att läraren har en stor roll att spela angående hur mycket eleverna väljer att engagera sig i ämnet. En bra lärare visar eleverna att ämnets innehåll är värt att lära sig och om inte läraren har ett eget intresse för ämnet så ser eleverna fort lärarens bristande entusiasm och konsekvensen kan bli att de väljer att inte lägga någon större vikt vid lektionens

innehåll. Noguera (2007) påvisar att elever anser att lärare bör visa en passion för ämnet så att de i sin tur blir lockade och ivriga att ta till sig ämnet. Gunnarsson (2008) tillägger att det förutom att vara entusiastisk inför ämnet och sin undervisning även krävs ett engagemang och en kunskap hos läraren angående hur eleverna lär sig. Även kunskap om sitt eget sätt att arbeta för att säkerställa att undervisningen ska bli utvecklande för eleverna är viktigt. Detta kan tolkas som att det är ett samarbete mellan elever och lärare som bidrar till elevers lärande. Å ena sidan är elevernas val att engagera sig i sin utbildning av mycket stor vikt, och å andra sidan är lärarens förmedling av att det är viktigt att lära sig också en bidragande orsak till vad som sedan blir slutprodukten, det vill säga elevernas faktiska lärande.

Fibæk Laursen (2004) ser att de bra lärarna skapar en positiv stämning i klasserna och energin och humöret är högt hos alla. Lärarna värnar om att eleverna verkligen ska lära sig något, men de ägnar även tid åt att eleverna ska ha det bra i klassen och de verkar för en god social gemenskap. Han framhåller att en engagerad lärare måste ha en vilja att uppnå något extra, något värdefullt, inte bara ha för avsikt att följa läroplanens krav och anvisningar från skollädaingen. "Man kan bara kalla sig undervisare om man har för avsikt att inspirera eleverna till att lära sig något" (Fibæk Laursen, 2004, s 25). Gunnarsson (2008) påpekar exakt samma sak och säger att en lärare inte kan utveckla ett bra lärarskap om denne inte har en vilja och ett engagemang i det uppdrag det innebär att vara lärare.

2.9 Förutsättningar för gott lärarskap

Det finns många aspekter kring lärarens arbetsförhållanden som är viktiga för att skapa goda förutsättningarna att utveckla sin väg mot att bli en bra lärare. Fibæk Laursen (2004) menar att man genom samarbete med lärarkollegor kan utveckla de syften man har med sin undervisning. Om ett gott samarbete mellan lärare finns så kan man byta erfarenheter, kunskap och ge varandra stöd i sitt arbete. Gunnarsson (2008) påpekar detsamma och menar att som lärare bör man se till att, både på egen hand och tillsammans med sina kollegor, följa med i den utveckling som sker inom sitt ämne, men även i samhället, bland eleverna och i skolans värld.

Gunnarsson (2008) nämner en ytterligare aspekt av detta då han påpekar att "det goda lärarskapet är beroende av skolmiljön som helhet" (Gunnarsson, 2008, s 48). Han framhåller att det förutom ett gott samarbete kollegor emellan, även är viktigt att

det finns en respekt mellan ledning och lärare där lärarna känner att de får positiv feedback. Lärarna behöver också känna att de har inflytande över sin arbetssituation och ledningen och lärarna bör tillsammans ha fastställt tydliga mål för skolans verksamhet. Han menar att om inte dessa förhållanden finns är det betydligt svårare för lärare att känna tillfredsställelse med sitt läraruppdrag och risken är att man istället endast arbetar för att klara av dagen. Alla dessa bitar kan tolkas vara viktiga för en lärares förmåga att utföra ett gott arbete. Om en lärare känner sig motarbetad och saknar stöd från ledningen kan detta bidra till att denne tappar glädjen och engagemanget i sitt yrke, vilket i sin tur troligtvis kommer drabba eleverna. Därför kan det ses som viktigt att lärarna får stöd från ledningen för att ha goda förutsättningar att utveckla ett gott lärarskap.

Fibæk Laursen (2004) framhåller att alla lärare kan utvecklas till en bra lärare oberoende av vilka personliga drag man har i grunden, vilket kan upplevas som mycket hoppfullt för hela lärarkåren. Han menar att om man bara vill och engagerar sig så kan man lära sig att bli en bra lärare. Detta kan knytas till ovanstående diskussion då det troligtvis krävs dessa goda förutsättningar och en god arbetsmiljö för att finna den vilja och det engagemang som Fibæk Laursen framhåller som viktigt för att alla lärare ska kunna utvecklas till att bli bra lärare.

2.10 Sammanfattning

I inledningen redogörs för Fibæk Laursens (2004) definition av en autentisk lärare. Här nedan görs en sammanfattning av Fibæk Laursens samt de andra forskarnas syn på en bra lärare, såsom framkommit i litteraturgenomgången. Det framhålls att en bra lärare har följande kännetecken:

Trygghet i sin ledarroll; entusiasm för sitt ämne och förmågan att förmedla vikten av ämnet; engagemang i sitt yrkesuppdrag; förmågan att skapa goda relationer till eleverna; arbeta för en god social gemenskap i klassen; kunnighet i sitt ämne och ta ansvar för sin kunskapsnivå; kunskap om hur elever lär; engagemang i att eleverna lär; förmåga att lära ut så att eleverna förstår; lyssna på eleverna och arbeta med elevinflytande; ge eleverna ett ansvar för sina studier; utveckla elevernas självkänsla samt samarbeta med kollegor.

I litteraturbakgrunden framkommer att eleverna tycker att följande kännetecken är viktiga hos en bra lärare:

Agera ledare, vara bestämd och ha förmåga att hålla ordning i klassen, skicklig instruktör i sitt ämne och visa ett stort intresse för ämnet, förmåga att skapa goda relationer till eleverna, visa respekt och omtanke, kunna förklara bra och tydligt och ha tålamod; koppla undervisningen till elevernas livssituation samt ge eleverna inflytande över sin skolgång och låta dem ta egna beslut gällande skolvardagen.

Vårt syfte är att undersöka vad elever som går samhällsprogrammet på gymnasiet anser utmärker en bra lärare. De frågeställningar vi har valt att belysa för att kunna nå syftet är: 1) Vilka egenskaper har en bra lärare – ur ett elevperspektiv? 2) På vilket sätt kan Fibæk Laursens teori om den autentiska läraren kopplas till elevernas syn på en bra lärare?

2.11 Problemprecisering

Vilka egenskaper besitter en lärare som anses vara bra? Då elevernas syn på bra lärare inte är lika framträdande i tidigare gjord forskning, som den forskning som beskriver vuxenperspektivet, så har denna uppsats som ansats att undersöka hur en bra lärare beskrivs av eleverna själva. Vårt syfte blev därmed att undersöka vad gymnasieelever som går på samhällsprogrammet anser utmärker en bra lärare. Denna uppsats har för avsikt att få svar på vad som kännetecknar en bra lärare utifrån perspektivet hos gymnasieelever på samhällsprogrammet.

3. Empirisk del

I detta kapitel presenteras fakta med koppling till undersökningen. Etiska överväganden, avgränsning, metodval samt genomförande tas upp här.

3.1 Etiska överväganden

Vetenskapsrådet (2010) påpekar att forskning styrs av många normer. Med relevans för denna undersökning kan nämnas att forskaren alltid bör tänka på att följa vad som kan kallas *god forsknings- och dokumentationssed*. Forskaren har också ett eget etiskt ansvar för att forskningen är av god kvalitet och moraliskt acceptabel, och ska även ha en kunskap om den vetenskapliga litteraturen. Under denna undersökning har dessa normer följts och etiska överväganden har gjorts. Vetenskapsrådet nämner att det ofta hålls en diskussion angående författarskap och att det länge har funnits en konsensus gällande detta. I denna uppsats har detta tagits hänsyn till och uppsatsens båda författare tar därmed ansvar för uppsatsens innehåll, och kan även förklara undersökningens resultat och slutsatser.

Respondenterna i denna undersökning har deltagit helt frivilligt. Trost (2001) menar att det i yrkesetiken, och även i den etik som människor lever efter i samhället idag, ingår att respondenter inte på något sätt får övertalas att svara, vilket inte heller gjordes i denna undersökning.

Angående forskning via Internet finns dokument som behandlar de etiska aspekterna av denna forskning som forskare, studenter etcetera kan vända sig till. Det framkommer här att ju mer sårbara respondenterna är i en undersökning desto större hänsyn bör man som forskare ta till detta (Association of Internet Research, 2002). Då denna undersökning inte ställde några känsliga frågor eller privata frågor gällande den egna personen, så fanns det här ingen risk för respondenterna, och undersökningen kan därför anses ha genomförts med god etisk hänsyn.

Då undersökningen söker elevers syn på en god lärare har lagen om forskning som avser människor (2003:460) tagits i övervägande. Lagen säger att den ska följas om en undersökning syftar till att påverka respondenterna fysiskt eller psykiskt, eller om respondenternas personuppgifter samlas in (Vetenskapsrådet, 2010). Då denna undersökning inte på något sätt syftar till att påverka respondenterna på detta sätt, och inte heller använder sig av några som helst personuppgifter eller namn, så har

inte denna lag applicerats. Dock har respondenternas anonymitet skyddats i arbetet med denna undersökning. I varje frågeformulär fanns en inledande text där respondenterna informerades om att undersökningen besvarades anonymt samt att resultaten kommer att användas i forskningssyfte.

3.2 Avgränsning

Två olika gymnasieskolor i sydöstra Skåne blev kontaktade och på grund av att det för undersökningen är önskvärt med ett högt antal respondenter valdes den större skolan.

Med hänsyn till praktiska omständigheter gjordes ett urval gällande val av respondenter. Då ett urval ska kunna ses som representativt för sin del av befolkningen (Trost, 2001) föll valet på elever i årskurs 2 på Samhällsvetenskapliga programmet med olika inriktningar. Dessa klasser kan antas bestå av en blandad grupp elever, då detta program kan ses som en bred utbildning där det därför borde finnas en blandning av elever med olika intressen. Eleverna är i årskurs 2 i mitten av sin gymnasieutbildning vilket kan antas betyda att de inte påverkas av att vara i en ny situation och nya på skolan (vilket elever i årskurs 1 handskas med) och inte heller av stress inför studenten eller en känsla av att deras studier snart är avslutade (såsom eleverna i årskurs 3). Då det önskades konstruktiva och genomtänkta svar valdes gymnasieelever då de kan antas vara i en utvecklingsfas där de troligtvis kan vara kapabla till att ge dessa svar.

Avseende kvantitetsaspekten bör antalet enkäter inte understiga 100, därför var vårt önskemål att samla minst 100 respondenter vid undersökningstillfället (Bjurwill, 2001). Vår kontaktperson, en lärare på skolan, organiserade detta enligt våra önskemål genom kontakt med respektive klass och mentor. Utöver vårt val av årskurs och program så styrdes urvalet av deltagande elever alltså till stor del av vår kontaktperson och utgick från vilka klasser som var tillgängliga och hade möjlighet att delta i undersökningen på dagen då besöket gjordes på skolan.

3.3 Metodval

Då vi utifrån denna undersöknings resultat önskade att på en generell nivå kunna uttala oss om vad respondenter anser utmärker en bra lärare på det samhällsvetenskapliga programmet valdes en kvantitativ undersökningsmetod i form av en enkätundersökning (Trost, 2001).

Val av en digital enkätundersökning gjordes och en sådan genomförs på Internet. Enkäten konstruerades via dataprogrammet Google Dokument via en personlig inloggning. Resultatet sammanställer dataprogrammet i form av tabeller, diagram och en sammanställning av svar på öppna frågor.

I enlighet med Trost (2001) utformades ett enkätformulär med hög grad av standardisering eftersom det användes vid en kvantativ undersökning. Frågorna utformades utifrån bland annat Fibæk Laursens (2004) beskrivning av bra lärare.

Frågeformuläret hade en struktur och såg likadant ut för alla respondenter. Trost (2001) påpekar att öppna frågor inte är särskilt standardiserade eftersom dessa kan tolkas olika av respektive respondent. Valet att inkludera de öppna frågorna gjordes för att ge möjlighet för respondenterna att uttrycka sina egna åsikter och tankar, vilket vi eftersökte. Dock valdes att endast använda två öppna frågor i denna undersökning. De öppna frågorna placerades först i formuläret för att undvika att influera respondenternas svar med innehållet i attitydfrågorna. Attitydfrågorna var utformade med hänsyn till precisionsaspekten genom att det eftersträvades att det skulle vara enkelt för respondenterna att fylla i formuläret (Trost, 2001). Formuläret innehöll således två öppna frågor, därefter följde 19 stycken attitydfrågor där respondenterna ombads gradera sin inställning till frågan på en skala 1-6 där 1 motsvarade mycket oviktigt och 6 motsvarade mycket viktigt. Nedan visas exempel på hur attitydfrågorna var utformade. Stjärnan betyder att frågan var obligatorisk.

Visa respekt mot elever *

1 2 3 4 5 6
mycket oviktigt mycket viktigt

Endast dessa två förklaringar sattes ut för att inte påverka respondenternas egna tolkningar (se Bilaga 1). Ett jämnt antal svarsalternativ valdes då vi ville undvika ett mittalternativ, för att få respondenterna att ta ställning i frågan. Efter attitydfrågorna följde två sakfrågor gällande respondentens kön samt vilken inriktning han/hon studerar på det Samhällsvetenskapliga programmet. Allra sist placerades en öppen fråga där respondenterna fick utrymme att skriva om de ville tillägga något, vilket Trost (2001) också förespråkar.

I utformningen av enkätfrågorna togs, förutom ovanstående aspekter, även hänsyn till att använda enkelt språk, att varje fråga bara innehåller en fråga, undvika för långa frågor och inte använda negationer (Trost, 2001).

3.4 Genomförande

Enkätundersökningen genomfördes på en större gymnasieskola i sydöstra delen av Skåne och kontakt togs med den berörda rektorn för godkännande av enkätundersökningen. En lärare på skolan blev sedan vår kontaktperson.

Vid undersökningstillfället förbereddes datasalen där den digitala enkätundersökningen skulle genomföras. Kontaktpersonen hade i förväg informerat oss om tid då respektive klass skulle anlända. I undersökningen förväntades fyra klasser delta, och vi hade fått veta ett ungefärligt antal elever i varje klass.

Kontaktpersonen informerade oss, när vi anlät till skolan, om att flertalet av eleverna i två av de klasser som skulle fungera som respondenter i undersökningen var frånvarande på grund av eget arbete. Några elever från dessa klasser var dock fortfarande närvarande på skolan och deltog därför i undersökningen. För att inte få alltför litet antal respondenter tog författarna omedelbart kontakt med ytterligare två klasser, och dess lärare, i årskurs 2 på Samhällsvetenskapliga programmet.

Då åtkomst till det digitala enkätformuläret gavs genom en lång kod som skrevs in i webbläsaren, så underlättade kontaktpersonen, tillika lärare på skolan, för respondenterna genom att maila en länk till den digitala enkätundersökningen via elevernas skolmail. Eleverna fick nu en mycket enklare åtkomst till enkäten, vilket kan anses bidra positivt till deras inställning till att delta i enkätundersökningen. Dock innebar detta mail att även de elever som inte var närvarande denna dag, fick mailet och därmed tillgång till enkäten. Detta sågs inte som ett problem under undersökningstillfället då författarna önskade ett så stort antal respondenter som möjligt. I resultat- och analyskapitlet sammanställs resultatet utifrån det antal besvarade enkäter som lämnades in, vilken slutligen hamnade på 96³ stycken.

³ Enligt enkätprogrammet är antalet respondenter 97 stycken, men vid granskning av dokumenten upptäcktes att respondent nummer 23 och nummer 24 har lämnats identiska svar. Därför stryks svar nummer 24 eftersom det kan antas att något blivit fel i respondentens inlämning av enkäten.

Vid undersökningen ombads eleverna sitta ner enskilt vid en dator och eleverna fyllde därefter i enkäten och inga störningsmoment uppstod. Vi var under hela undersökningstillfället närvarande men gav eleverna utrymme att fylla i enkäten utan övervakning. När alla elever, som vi kunde förvänta oss skulle komma, hade deltagit i enkätundersökningen avslutades undersökningen.

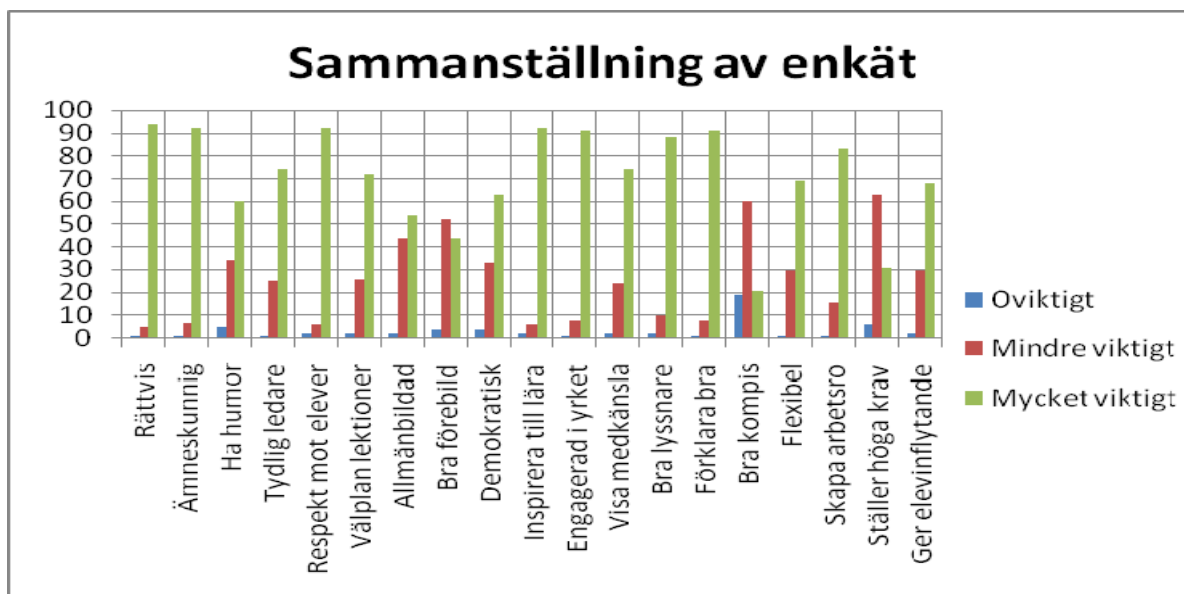
4. Resultat och analys

I detta kapitel kommer enkätundersökningens resultat att presenteras och analyseras. Enkätens resultat har gjorts om till en tabell för att tydligt åskådliggöra elevernas svar. I första tabellen visas en sammanställning av alla elevers svar på samtliga attitydfrågor. Antalet respondenter anges i hela procenttal. Därefter följer en analys av undersökningens resultat där attitydfrågornas resultat kopplas samman med relevanta citat från de två öppna enkätfrågorna där eleverna fick utrymme att formulera sina uppfattningar.

I den första öppna frågan ombads respondenterna förklara vad de anser är en bra lärare. I den andra öppna frågan svarade respondenterna på vad de tycker är en mindre bra lärare. Efterföljande frågor var 19 stycken attitydfrågor där eleverna ombads gradera hur viktigt de anser det vara att en bra lärare innehar de listade egenskaperna och kompetenserna.

4.1 Sammanställning av enkäten

I attitydfrågorna angavs endast svarsalternativ 1: mycket oviktigt samt 6: mycket viktigt i svarsalternativen (se exempel i 3. Empirisk del). I nedanstående sammanställning av attitydfrågornas svar så har svarsalternativen sorterats efter hur de hör ihop. Detta har gjorts för att tydliggöra elevernas inställning till de olika egenskaperna och kompetenserna. Svarsalternativ 1 och 2 har slagits samman och kallas *Oviktigt* (blå stapel), svarsalternativ 3 och 4 har slagits samman och kallas *Mindre viktigt* (röd stapel) och slutligen har svarsalternativ 5 och 6 slagits samman och kallas *Mycket viktigt* (grön stapel).

Figur 1: I denna tabell visas sammanställningen av alla respondenters svar på samtliga attitydfrågor. Antalet respondenter anges i hela procenttal. På den lodräta axeln anges procent, på den vågräta anges attitydfrågorna.

I tabellen ovan har eleverna angett att alla egenskaperna och kompetenserna är mer eller mindre viktiga hos en bra lärare. Den egenskap som av eleverna anses vara viktigast är rättvis. Den fråga där en större procentandel av eleverna har svarat Oviktigt är frågan angående om det är viktigt att en lärare är en bra kompis. Här kan utläsas att majoriteten av eleverna tycker detta är mindre viktigt.

För att ytterligare förtydliga undersökningens resultat följer här nedan en lista över alla egenskaperna samt antal procent av eleverna som graderat detta svarsalternativ som *mycket viktigt* (det som graderats med svarsalternativ nummer 5 eller 6). Det som av eleverna anses vara viktigast är nummer ett, därefter följer resten i nedåttstigande följd. Då antalet elever som svarat detsamma är lika, har nästkommande svarsalternativ tagits in i beräkningen. Procentsatserna är avrundade uppåt till närmsta hela procenttal.

1. Rättvis, 94 procent.
2. Ämneskunnig, 92 procent.
3. Visa respekt mot eleverna, 92 procent.
4. Inspirerar till att lära, 92 procent.
5. Kunna förklara bra, 91 procent.
6. Engagerad i sitt yrke, 91 procent.
7. Bra lyssnare, 88 procent.

8. Kunna skapa arbetsro i klassrummet, 83 procent.
9. Tydlig ledare, 74 procent.
10. Visa medkänsla, 74 procent.
11. Välplanerade lektioner, 72 procent.
12. Flexibel, 69 procent.
13. Ge elevinflytande, 68 procent.
14. Demokratisk, 63 procent.
15. Ha humor, 60 procent.
16. Allmänbildad, 54 procent.
17. En bra förebild, 44 procent.
18. Ställer höga krav, 31 procent.
19. Vara en bra kompis, 21 procent.

I listan ovan kan ses att de sex första egenskaperna och kompetenserna graderats väldigt likvärdigt av eleverna. Det skiljer endast 3 procent mellan rättvis som eleverna alltså värderat högst, och engagerad i sitt yrke som hamnar på plats nummer sex. Eleverna anser alltså att läraren bör vara rättvis, tätt följt av ämneskunnig, visa respekt mot eleverna, inspirerar till att lära, kunna förklara bra och engagerad i sitt yrke. Troligtvis kan den enskilde individens tolkning av ovanstående begrepp spela en roll då de anger sina svar, men med hjälp av de öppna frågorna förtydligas elevernas tankar kring attitydfrågorna, vilket redovisas under 4.2.

4.2 Gruppering av elevernas svar

Nästa steg blev att sammanställa elevernas svar i de öppna frågorna för att utläsa elevernas attityder gentemot de olika egenskaperna som attitydfrågorna innefattar. I den andra öppna frågan efterfrågades vad eleverna anser utmärka en mindre bra lärare och vid sammanställningen gjordes valet att inte ta med dessa svar. Detta eftersom det kan ses att eleverna i denna fråga i stort sett angett ett svar som innebär motsatsen till det svar de gett på den första frågan. Efter sammanställningen grupperades alla attitydfrågorna utifrån vilken innebörd eleverna lägger i de 19 olika begreppen. I sammanställningen har ett medeltal räknats ut i procent baserat på hur eleverna graderat de olika attitydfrågorna.

Genom en undersökning av elevernas svar från den första öppna frågan kunde fyra sammanfattande begrepp bildas: läraregenskaper; personlighet; relationer samt ledare.

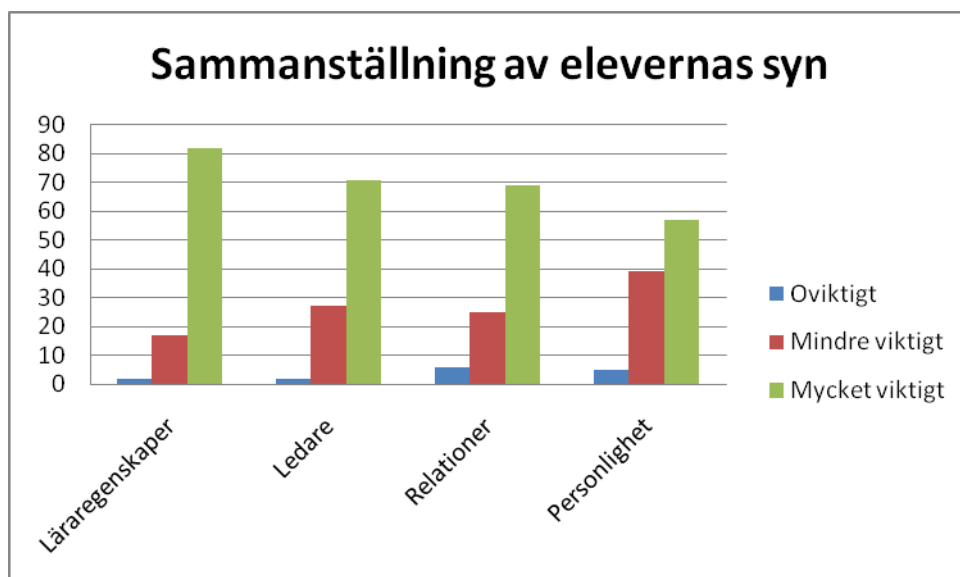
De fyra olika begrepp som sammanfattar de olika grupperna anges nedan, samt vilka begrepp eleverna inkluderar i dessa grupper:

Läraregenskaper: Ämneskunnig, allmänbildad, kunna förklara bra, välplanerade lektioner, engagerad i sitt yrke samt visa respekt mot eleverna.

Personlighet: Ha humor, inspirera till att lära, en bra förebild samt ställer höga krav.

Relationer: Bra lyssnare, visa medkänsla, vara en bra kompis samt rättvis.

Ledare: Kunna skapa arbetsro i klassrummet, tydlig ledare, ge elevinflytande, demokratisk samt flexibel.

Figur 2: Denna tabell visar elevernas syn på vikten av de fyra olika aspekterna hos en bra lärare. Antalet respondenter anges i medelvärdet i hela procenttal. På den lodräta axeln anges procent, på den vågräta anges begreppen.

Här följer nu en tydligare redogörelse för elevernas uppfattning gällande dessa fyra begrepp och de attitydfrågor som dessa begrepp innefattar.

4.2.1 Läraregenskaper

Dessa egenskaper är de som eleverna graderar som allra viktigast. Detta begrepp innefattar att en bra lärare enligt elevernas syn har egenskaper kopplade till sin yrkesutövning som är utmärkande för en bra lärare. I elevernas svar angående deras

syn på en bra lärare kan det utläsas att de anser att en bra lärare är kunnig i sitt ämne och har en bred ämneskunskap som även innefattar en allmänbildning. I denna grupp räknas även in att en bra lärare visar respekt gentemot eleverna genom att arbeta med elevinflytande samt har ett bra bemötande i arbetet med eleverna. Läraren är även engagerad i sitt yrke som helhet vilket eleverna kopplar till ett intresse i ämnet, i undervisningen och i elevernas lärande. Läraren har också ett intresse i att förklara så att eleverna förstår undervisningens innehåll. Läraren lägger också tid och engagemang på att planera sina lektioner väl och formar på så sätt roligare lektioner där eleverna anser att de kan lära sig bättre.

- **Ämneskunnig och Allmänbildad**

Av eleverna angav 92 procent att de anser det vara mycket viktigt att en bra lärare är ämneskunnig, och allmänbildad angavs av 54 procent av eleverna som mycket viktigt. En koppling mellan dessa två kan göras efter att ha läst elevernas svar. Några exempel från de öppna frågorna angående detta är: *"ska kunna sitt ämne för att lära eleverna på ett lättare och mer förståligt sätt". "Det är [...] viktigt att läraren kan det den undervisar i och kan svara på de flesta frågor". "Bred kunskap", "Själv vara engagerad och påläst om sitt eget ämne. Allmänbildning i stort är också viktigt för att kunna hjälpa eleverna med dem ev. följdfrågor som kan uppkomma"*.

Ämneskunnighet kan naturligtvis ses som att läraren har en kunskap inom sitt ämnesområde, men eleverna tycks alltså även koppla detta till allmänbildning. En möjlig förklaring till varför eleverna graderar dessa kompetenser så olika i attitydfrågorna kan vara att ämneskunnighet är något som eleverna anser vara självklart och viktigt hos en bra lärare, medan allmänbildning inte är lika nödvändigt för att säkerställa en god yrkesutövning.

- **Visa respekt mot elever**

Angående vikten av att läraren ger eleverna ett respektabelt bemötande anger 92 procent av eleverna att detta är mycket viktigt. Några exempel på utdrag som styrker detta: *"Jag tycker att dom ska ha förståelse. De ska låta oss vara med och bestämma, de ska lyssna på oss och kunna diskutera med oss"*. Det följande exemplet behandlar precis det frågan gäller då eleven uttalar: *"Jag tycker en utmärkt*

lärare först och främst ska respektera sina elever. Då brukar det oftast falla automatiskt att eleverna respekterar läraren tillbaka. [...] En lärare vår klass gillade väldigt mycket, tog i hand och hälsade på var och en av eleverna, varje lektion. Det är en bra sak!". Även följande citat är ett bra exempel på elevernas åsikter angående denna egenskap: "Trevligt bemötande gentemot eleverna [...]. En bra inställning till eleverna, inte vara överlägsen."

Majoriteten av eleverna anser att läraren bör visa respekt mot eleverna. Detta kan tolkas betyda att läraren bör kunna, och vilja, lyssna på sina elever och bry sig om deras åsikter. Många elever nämner även vikten av att läraren behandlar dem lika och att elever inte ska favoriseras. Det kan ses självklart att lärare bör bemöta alla elever med respekt, oavsett ålder. Kanske kan det vara så att läraren ibland intar en alltför stark ledarroll, och då "glömmer bort" att samtidigt agera respektfullt mot eleverna. Självklart kan det även vara så att en mycket tydlig och stark ledare kan bemöta elever med respekt.

- **Engagerad i sitt yrke**

Merparten av eleverna tycker det är en viktig egenskap att läraren är engagerad i sitt yrke då 91 procent av eleverna graderar detta som mycket viktigt. Vi kan även tolka utifrån elevernas svar att engagemang hos läraren kan påverka motivation och drivkraft för elevernas lärande. Exempelvis har en elev bidragit med det här svaret gällande hur en bra lärare bör vara: "*Engagerande, intresserad (både av ämnet och att lära ut!) [...] sporrar en till att fortsätta försöka*". En annan elev ger det här svaret: "*Jag tycker att en lärare skall ha passion för sitt arbete som lärare.*" I både elevernas öppna svar och i attitydfrågan kan det utläsas hur viktigt eleverna upplever det är att läraren har ett engagemang i sitt yrke. I denna aspekt kan tydas att eleverna både lägger in lärarens engagemang i sitt eget yrke som sådant, men även ett engagemang för att stödja och motivera eleverna.

- **Förklarar bra**

Förklarar bra graderas av 91 procent av eleverna som mycket viktigt, vilket kan tydas som att detta är en viktig kompetens i lärarens yrkesutövning. I elevernas svar i den första öppna frågan kan det utläsas att eleverna anser att denna kompetens är av vikt. Några exempel på detta är: "*hjälpa en och om man inte förstår första gången*

den förklarar ska han/hon kunna förklara på ett annat sätt kanske så att man kanske lättare förstår”, ”entusiastisk och hålla ett bra tempo (man ska alltså se till att eleverna förstår vad ni pratar om).” ”Undervisar lätt begripligt. Tar ansvar för att alla förstår vad de ska göra och gör vad de ska göra.” ”en lärare ska även ha viljan och tålmodet att lära ut något och inte ge upp om man inte förstår första gången och inte anklaga någon för att man inte kan”.

Utifrån elevernas svar, både i den öppna frågan och i attitydfrågorna, kan en tolkning göras att eleverna anser att det är en mycket viktig kompetens hos en lärare, att kunna förklara på ett bra och lättförståeligt sätt. Det framgår också att en bra lärare har tålmod till att förklara tills alla elever förstår och även att läraren inte bör visa frustration eller missnöje med att eleverna eventuellt inte förstår. Detta kan även sammankopplas med lärarens förmåga att inspirera eleverna, men då förmågan att inspirera eleverna mycket har med lärarens personlighet att göra räknades denna egenskap till gruppen Personlighet.

- **Välplanerade lektioner**

Av eleverna är det 72 procent som anger att det är mycket viktigt att läraren har välplanerade lektioner. I den öppna frågan uttrycker eleverna även detta och säger: *”planerar i förväg [...] lite roligare lektioner ibland”, ”planerade lektioner och varierar undervisningen”, ”anpassar sin undervisning efter läroplanen och elevernas åsikter och behov”, ”Jag tycker också att en lärare ska försöka planera lektioner, prov och läxor på ett mer motiverande sätt. Läraren kan skälv (själv) tänka hur den hade velat utföra uppgifterna, så att eleverna tycker det är roligt, samtidigt som de lär sig”.*

Ovanstående citat visar att eleverna kopplar ihop lärarens förmåga att planera sina lektioner med att lektionerna då blir mer motiverande och roliga. En elev nämner att lärare bör anpassa sin undervisning efter läroplanen vilket kan tolkas som att elever anser att detta ger en struktur till lektionernas innehåll. Detta kan i sin tur bidra till att läraren förmedlar till eleverna att denne har en tanke och planering bakom sin undervisning.

4.2.2 Ledare

I detta begrepp innefattas de kompetenser hos en bra lärare som eleverna kopplar till ledaregenskaper. Det är tydligt att detta är en viktig del av lärarens yrkesutövning då

eleverna anser att läraren bör agera som en tydlig ledare i klassrummet. Till denna aspekt kopplas att läraren genom sitt ledarskap ska kunna skapa en ordning och arbetsro i klassrummet vilket eleverna i sin tur anser leder till bättre förutsättningar för lärande. Ledarbegreppet kopplas även av eleverna till att läraren bör arbeta med elevinflytande och demokrati i klassrummet där läraren är öppen för elevernas förslag och åsikter och ger eleverna inflytande och medbestämmanderätt i sin skolsituation. Det är utifrån elevernas öppna svar tydligt att de anser det vara viktigt att läraren intar ledarrollen och är den som styr undervisningen, trots att de samtidigt vill ha ett eget inflytande. I denna aspekt har även lärarens förmåga att vara flexibel räknats in då eleverna uttrycker att läraren genom att vara trygg i sin ledarroll kan tillåta elevinflytande och därför också kunna vara flexibel i sin undervisning.

- **Kunna skapa arbetsro i klassrummet och Tydlig ledare**

Det finns ingen tvekan om att övervägande del av eleverna anser det vara en viktig aspekt i en lärares arbetsinsats att kunna skapa en arbetsro i klassrummet, då 83 procent av eleverna graderar denna kompetens som mycket viktig. Följande citat visar elevernas åsikter gällande arbetsro som även innefattar att skapa ordning i klassrummet. *"Personen som undervisar måste vara sträng, eftersom det finns en hel del stökiga ungdomar och om de inte sägs till, förstör det för alla de andra som har ett lugnt beteende."* En annan elev säger: *"En lärare som är strikt när det behövs för att visa att de kräver respekt och att eleverna inte kan göra precis som de vill, det är det bästa sättet att få det tyst i klassrummet under en undervisning."* En annan elev uttrycker det frågan gäller: *"... uppmärksam på vad eleverna tycker, tänker, och känner. En bra lärare kommer ihåg eleverna, bra struktur på lektionerna och kan skapa arbetsro i klassrummet."*

En tydlig koppling kan ses mellan frågan som berör arbetsro med frågan om vikten av att läraren kan agera som en bra ledare i klassrummet. Eleverna uttrycker åsikter där det visar sig att de tycker att läraren behöver vara just en ledare, för att i sin tur kunna skapa en lugn inlärningsmiljö. En tolkning kan även göras som innebär att eleverna ser det som önskvärt att läraren samtidigt som den är en god ledare och kan skapa arbetsro, också är en lärare som ger eleverna inflytande över undervisningen.

Av eleverna är det 74 procent som anser att det är mycket viktigt att en bra lärare är en tydlig ledare vilket även kan ses i den öppna frågan. En elev säger att en bra lärare: *"Sätter gränser, regler och står fast vid det! Vågar säga ifrån!!!!"*. En annan elev uttalar: *"En bra lärare är även en lärare som är bestämd och säker på sin sak. Man ska kunna säga ifrån om någon eller några inte skärper sig..."*. Eleverna anger alltså denna egenskap som mycket viktig och i de öppna svaren kan utläsas att denna fråga kan tolkas på två sätt. Dels kan man tolka innebörden i att vara en ledare som att läraren då är sträng och hård, vilket det framgår att eleverna inte önskar. Dels kan man tolka frågan som att läraren ska kunna hålla ordning i klassen och vara en bra och tydlig ledare, vilket eleverna önskar. Detta gestaltas tydligt av följande citat: *"Han eller hon ska skämta och vara lättsam så väl som bestämd och ordningssam."*

En annan aspekt som lyfts fram av en elev i den öppna frågan är att en bra lärare bör ha *"noll tolerans för s k "gliringar"/dumma kommentarer även om det är ett intern skämt"*. Denna aspekt innebär att det i ledarrollen medföljer ett ansvar för att alla elever ska ha en trivsamt miljö i klassrummet utan mobbning i alla dess former. Alltså är ledarrollen en viktig del av läraryrket då skolan ska säkerställa att alla elever ska slippa denna form av behandling.

- **Flexibel**

En elev säger om bra lärare: *"vara väl förberedda när de kommer till sin (sina) lektioner men en bra lärare ska även vara flexibel och snabbt kunna ändra i planeringen"*.

Utifrån elevernas svar kan det tolkas att de tycker att en lärare som på ett bra sätt kan arbeta med elevinflytande även bör ha förmågan att vara flexibel. 69 procent av eleverna anser det vara mycket viktigt att läraren är flexibel. Som ovanstående citat nämner bör en lärare vara väl förberedd inför sina lektioner, men även kunna anpassa sin undervisning efter elevernas behov. Utifrån detta citat kan det tydligt ses att eleverna länkar samman förmågan att ha välplanerade lektioner med lärarens förmåga att vara flexibel. Då många av en bra lärares egenskaper är tätt sammanlänkade så kan det vara svårt att särskilja dem. Valet att räkna in flexibel som en egenskap sammanhörande med ledare har ändå gjorts då det utifrån

elevernas svar kan tydas att en bra ledare är en som bland annat arbetar med elevinflytande och därför också har förmågan att vara flexibel i sin undervisning.

- **Ge elevinflytande och Demokratisk**

På denna fråga kan tolkningen göras att eleverna anser det vara viktigt att läraren ska ge dem elevinflytande. 68 procent av eleverna har graderat denna kompetens som mycket viktig i attitydfrågorna. En elevröst lyder: *"jag tycker att en bra lärare [...] lyssnar på eleverna och deras förslag men ska inte bli för mycket på det hållet heller. Eleverna och läraren ska komma överrens om någon bra redovisningsform tex."* En annan elev säger: *"Lyssnar på elevernas åsikter och ger dem ganska mycket frihet men samtidigt är där och hjälper dem. Lita på eleverna och låt dem göra saker på sitt sätt"*. Ett sista exempel säger: *"Jag tycker att en bra lärare ska kunna lyssna på en och verkligen ta en på allvar..."*. Stor del av eleverna nämner det sistnämnda; vikten av att läraren *lyssnar på eleverna*, som är ett ofta nämnt citat i den öppna frågan gällande vad som utmärker en bra lärare.

Eleverna kan tolkas tycka att elevinflytande är en viktig del i deras skolgång, men med visst förbehåll. De uttrycker att läraren trots allt ska vara den som bestämmer då de säger att det inte bör bli för mycket elevinflytande, eller att läraren ändå ska finnas där för att hjälpa till. Kanske kan detta bero på ett bristande självförtroende hos eleverna angående den egna förmågan att ta stora beslut gällande sin skolgång. Eller, kanske det beror på att de inte fått tränas i att utöva detta inflytande, det kan ses som att det inte är självklart för alla elever vad ett elevinflytande innebär i praktiken.

Detta kan kopplas till den lite lägre gradering som eleverna angav på frågan rörande vikten av att en bra lärare är demokratisk, 63 procent. Visserligen är inte skillnaden stor mellan dessa två, bara 5 procent, men dock finns det en skillnad. Detta kan bero på, som nämndes ovan, att eleverna inte är tillräckligt insatta i vad begreppet elevinflytande innebär och kanske än mindre i begreppet demokrati. I elevernas öppna svar framgår inga uttalade kopplingar till demokrati i skolans verksamhet, men dock kan detta innefattas i elevernas uttalanden angående elevinflytande. Det faktum att eleverna använder sig av begreppet elevinflytande talar för att det är just detta ord som används av lärare. Förutom ovan nämnda citat som tydligt kan kopplas även till

begreppet demokrati kan nämnas en elev som säger: *"De ska låta oss vara med och bestämma, de ska lyssna på oss och kunna diskutera med oss."*

4.2.3 Relationer

Detta begrepp innefattar att en bra lärare enligt elevernas syn har egenskaper som är viktiga för att skapa goda relationer mellan lärare och elever. Mest framträdande i denna grupp är rättvis som eleverna menar är en mycket viktig del i lärarens roll. Eleverna anser att lärare bör kunna skapa en god situation i klassrummet genom att behandla alla elever lika och inte favorisera någon elev. Eleverna anser även att det är mycket viktigt att en bra lärare har en förmåga att lyssna på eleverna och visa en förståelse för dem. I denna aspekt innefattas även medkänsla som är något som eleverna menar är mycket viktigt. En bra lärare bör vara sympatisk och förstående, samtidigt som den även ska kunna stötta och hjälpa eleverna på olika sätt.

- **Rättvis**

Siffrorna talar sitt tydliga språk gällande vikten av att läraren är rättvis mot eleverna. Av eleverna är det 94 procent som anger rättvis som den egenskap som de värderar som viktigast hos en bra lärare. Vikten av detta lyfts även fram i de öppna frågorna, då till exempel en elev beskriver en bra lärare så här: *"man ska vara rättvis, och inte ta någons parti"*. En annan elev skriver: *"Rättvis, ska kunna behandla alla lika."* Och ett sista exempel: *"behandlar alla elever lika, favoriserar inte någon/några elever, bedömer betygen efter betygskriterierna om något betyg skulle vara oklart tycker jag att läraren ska fråga andra lärare och bedöma uppgiften/provet"*.

I begreppet rättvis läggs troligtvis betydelsen att läraren behandlar alla elever lika oberoende av faktorer såsom elevens kunskapsnivå och färdigheter. Eleverna tycks anse det viktigt att läraren inte särbehandlar någon elev och att alla elever får samma uppmärksamhet, tid och engagemang från läraren. Dessutom kan det sista citatet ses som att rättvisa gällande bedömning av elevernas resultat också är av vikt för eleverna.

- **Bra lyssnare och Visa medkänsla**

Av eleverna är det 88 procent som anser det vara mycket viktigt att en bra lärare innehar egenskapen av att vara en bra lyssnare. I den öppna frågan framgår detta tydligt och exempel från elevernas svar är: *"Att kunna lyssna på alla elever är utmärkande för en bra lärare. Tycker nog att det är absolut viktigast", "uppmärksam på vad eleverna tycker, tänker, och känner", "En bra lärare är en som lyssnar och tar sin tid till eleverna", "Jag tycker att en lärare bör vara öppen som person men även öppen för förslag som elever ställer. [...] En lärare skall kunna lyssna och förstå men även ge råd och tips".* En bra lyssnare är enligt eleverna en som är uppmärksam på elevernas åsikter och kanske även en lärare som själv tar initiativ till att bjuda in eleverna till samtal. Eleverna nämner ovan att läraren ska ta sig tid till eleverna och detta kan tolkas som att eleverna vill bli sedda, lyssnade på och därmed respekterade.

Utifrån elevernas svar kan en koppling göras mellan bra lyssnare och vikten av att en bra lärare har förmågan att visa medkänsla. Av eleverna är det 74 procent som anger visa medkänsla som mycket viktigt, vilket skiljer sig lite från hur eleverna graderade vikten av att läraren är en bra lyssnare. Dock kan en tolkning göras utifrån svaren på den öppna frågan då det visar sig att eleverna ställer dessa två egenskaper i relation till varandra. Som nämns ovan anser eleverna att läraren inte bara bör lyssna utan även visa förståelse för eleverna. Ytterligare citat som påvisar detta är elever som anser att en bra lärare bör vara *"sympatisk [...] förstående för sina elever", "hjälper och stöttar eleven att nå sina mål [...] ser varje individ", "En lärare bör vara trevlig, utåtriktad, omtänksam".* Utifrån elevernas svar kan det alltså tolkas att en bra lärare bör kunna lyssna på sina elever samtidigt som denne visar ett intresse för det den får höra. Läraren bör också visa en förståelse för elevernas tankar och åsikter och visa att läraren bryr sig om sina elever, mer än bara kopplat till ämnet och yrket.

- **Vara en bra kompis**

Denna fråga är den som eleverna graderat som minst viktig då 21 procent har angett att det är mycket viktigt att läraren kan vara en bra kompis till sina elever. Även om 21 procent inte är lite så kan resultatet tolkas som att det inte är av lika stor vikt för eleverna att läraren är en bra kompis, som de till exempel värdesätter att läraren har en förmåga att vara en bra ledare. Citat som kan ses styrka denna tolkning är: *"Jag*

tycker att en lärare ska kunna lyssna på en och verkligen ta en på allvar, kunna vara snäll och rolig men utan att vara för mycket som en kompis än en lärare.”

Vikten av en bra relation nämner många elever, däribland: *”det är [...] viktigt att läraren försöker skapa en väldigt bra relation mellan läraren (sig själv) och eleven.”*

En annan elev, som dessförinnan diskuterat kring vikten av att läraren ska vara positiv och bestämd, nämner detta: *”Att vara vän med eleverna är något som uppskattas otroligt mycket av elever.”* Det är tydligt att det är viktigt att läraren eftersöker en god relation med eleverna och detta kan tolkas som att eleverna önskar en trevlig lärare som är intresserad och engagerad i dem, men att detta samtidigt inte får innebära att läraren inte agerar som ledaren i klassrummet.

4.2.4 Personlighet

Eleverna anser att många personliga egenskaper hos en lärare är mycket viktiga och de tycker att det är mycket viktigt att en bra lärare har en förmåga att inspirera eleverna till att engagera sig i undervisningen och i deras eget lärande. Detta är en egenskap som kan kopplas till lärarens personlighet då det är viktigt att läraren har ett sätt där denne får med eleverna i undervisningen. Viktiga egenskaper i en lärarens personlighet är också att läraren bör ha humor och kunna lätta upp stämningen på lektionerna för att på så sätt ytterligare inspirera eleverna till att lära. Majoriteten av eleverna har dock angett det som mindre viktigt att läraren agerar som en bra förebild. Det är något otydligt vad eleverna lägger i begreppet en bra förebild eftersom kopplingarna till detta begrepp är få, men några elever nämner att läraren bör vara ung och/eller ha en förståelse för ungdomar. De menar även att läraren bör vara modern och på elevernas nivå. Förmågan hos läraren att ställa höga krav har också angetts som mindre viktig av majoriteten av eleverna. I den öppna frågan framgår att en bra lärare bör ställa rimliga krav och ha en förmåga att anpassa kraven efter elevernas förutsättningar. Nämnas kan att formuleringen av denna attitydfråga kan spela en roll i elevernas svar eftersom det frågas om läraren ska ställa *höga* krav.

- **Inspirerar till att lära**

92 procent anger Inspirerar till att lära som mycket viktigt. I elevernas svar i den öppna frågan kan detta utläsas då några exempel på elevröster är: *"Det är bra om läraren kan inspirera än (en) så att man får lust att lära sig något nytt."* *"entusiastisk och hålla ett bra tempo (man ska alltså se till att eleverna förstår vad ni pratar om)."* *"En lärare ska också kunna inspirera eleverna och det gör oftast de lärare som verkligen älskar sitt jobb."* *"vara motiverande så man vill göra bra ifrån sig!"*.

I elevernas svar kan utläsas att de anser att en bra lärare ska inspirera eleverna genom att vara entusiastisk för sitt ämne och sitt yrke. Läraren bör kunna få eleverna engagerade i ämnet så att de får lust att lära sig mer. Genom att vara entusiastisk och ha vilja att lära ut så menar alltså eleverna att läraren då kan inspirera eleverna till att lära.

- **Ha humor**

Av eleverna anger 60 procent att det är mycket viktigt att läraren har humor. I de öppna frågorna framkommer detta och några elever säger: *"humor och ett bra humör är ett plus"*, *"han/hon skall kunna vara ironisk och inte bara tråkig och alltid bestämd"*, *"Han ska ha humor så man kan lätta upp stämningen när det börjar bli jobbit på en eftermiddag t.ex."*, *"Man ska också kunna skoja med läraren, det är jobbigt med torrbollar"*, *"Man ska vara positiv och glad, det gör mkt till sig om man skämtar och bjuder på sig själv"*, *"En bra lärare kan även skoja till det på lektionerna, det är betydligt lättare att lära sig nya saker om man får göra det på ett roligt och annorlunda sätt"*.

Elevernas svar kan tolkas som att de anser att en lärare som har humor gör deras undervisning roligare och dessutom mer lärorik. De menar att de lär sig bättre om undervisningen och läraren är rolig. Utifrån citatet angående att lärarens humor kan lätta upp stämningen kan kopplingen göras att lärarens förmåga att bjuda på sig själv i sin undervisning till viss del hör ihop med elevernas engagemang i dess innehåll. Eftermiddagslektioner upplevs troligtvis av många elever som lite svåra att finna motivation för, dels på grund av att eleverna kanske tillbringat hela dagen i skolan men även eftersom tröttheten ofta slår till efter lunchen. Denna elev kan då alltså tolkas mena att lärarens humor kan göra att lektionens innehåll blir mer lättillgängligt för eleverna.

- **En bra förebild**

Denna fråga var en av tre frågor som graderades av mindre än hälften av eleverna som mycket viktig. Av eleverna ansåg 44 procent att det är mycket viktigt att läraren är en bra förebild, vilket inte är en låg siffra och därför kan tolkas vara en av många viktiga bitar i det pussel som gör läraren till en bra lärare. Det är lite svårt att hitta uttalanden i de öppna frågorna där eleverna diskuterar kring denna aspekt av en bra lärare. En elev säger dock att en bra lärare är *"Lärare som är moderna och på "vår" nivå"*. En annan elev nämner något liknande och säger *"Att läraren är hyffsat ung, förstående för oss andra ungdomar och har en ny och positiv insikt till det mesta!"*.

Trots bristen i elevernas svar angående denna aspekt kan detta kopplas till lärarens engagemang i sitt ämne, då en lärare som visar ett intresse för ämnet enligt eleverna engagerar dem till att lära. Läraren kan då tolkas agera som en bra förebild för eleverna i avseendet att denna då förmedlar vikten av ämnet och att lära sig.

- **Ställer höga krav**

Av eleverna anser 31 procent av eleverna att det är mycket viktigt att läraren ställer höga krav. Detta är alltså en kompetens som graderas som något mindre viktig av eleverna. Kanske kan frågans formulering spela en roll i detta då en värdering finns i ordet *höga*, vilket förmedlar att läraren kanske i så fall skulle ställa alltför höga krav. Alltså anser 31 procent av eleverna att läraren ska ställa höga krav på eleverna, vilket kanske ändå kan tolkas som en ganska hög siffra. Ett försök att tyda elevernas åsikt om detta görs utifrån de öppna frågorna där eleverna säger: *"ställer krav (men inte orimliga sådana!!!) [...] sporrar en till att fortsätta försöka"*, *"Han ska ha rimliga mål som alla kan uppnå"*, *"En lärare är utbildad och kan det den undervisar i medan eleven är där för att lära sig, så jag tycker inte⁴ att läraren ska vara förstående och inte jämföra sina kunskaper med eleven"*.

⁴ Ordet *inte* i detta citat har troligtvis hamnat här av misstag, vilket kan tolkas utifrån sammanhanget. Respondenten menar således att läraren *ska* vara förstående och inte jämföra sina kunskaper med eleven.

Elevernas svar angående denna aspekt av lärarens arbete visar att en lärare bör ställa krav, men inte höga eller orimliga sådana. Det sistnämnda citatet lyfter fram vikten av att kraven bör vara anpassade till gruppen. Eleven menar att läraren inte kan jämföra elevernas kunskapsnivå med sin egen, och det kan därför tolkas att lärarens krav bör vara anpassade till elevernas ålder och nivå.

5. Diskussion

I detta kapitel kopplas analysen av undersökningens resultat samman med de teoretiska utgångspunkterna där Fibæk Laursens åsikter om bra lärare framförs. Diskussionen utgår även från uppsatsens syfte, frågeställningar och även övrig relevant litteratur.

5.1 Metoddiskussion

Då ett stort antal svar önskades i denna undersökning är enkätundersökning ett lämpligt val av metod (Trost, 2001). Denna undersökningsmetod upplevdes väl möta undersökningens syfte och kan anses vara ett bra val. Frågornas utformning kan antas ha varit tydliga då inga frågor kring detta uppkom från respondenterna. Valet att lägga de öppna frågorna först gjordes för att undvika att influera elevernas svar genom attitydfrågorna. Någon influens kan inte tydligt ses i elevernas öppna svar, men att så inte är fallet kan ändå inte garanteras. En av attitydfrågorna var formulerad Ställa höga krav, vilket kan ses som problematiskt då ordet *höga* anger graden av krav i frågan. En bättre formulerad fråga lyder: Ställa krav.

Det blir inte alltid som man har tänkt sig vid undersökningar vilket vi blev varse om vid undersökningstillfället. Trots förväntan om fulltaligt deltagande uteblev många elever från två av de klasser som vår kontaktperson hade bokat upp för besvarande av enkäten, på grund av eget arbete. Eget arbete är en del av många elevers individuella planering och innebär att eleverna arbetar med eget skolarbete, ibland på annan plats än skolan. Detta bortfall kan ses som ett slumpvis bortfall, vilket innebär att det inte finns något gemensamt mellan de frånvarande eleverna mer än att de just var frånvarande just vid det här undersökningstillfället. De elever som inte svarade på enkäten kan ses som en grupp elever med heterogena egenskaper, det vill säga precis som de elever som närvarade vid undersökningstillfället. Bortfallet i svar från dessa icke-närvarande elever bör inte ses som något som påverkar denna undersöknings resultat, då det inte finns anledning att tro att de frånvarande eleverna skulle svara annorlunda än respondenterna.

Enligt Bjurwill (2001) bör antalet enkäter i en C-uppsats inte understiga 100 stycken. Antalet i denna undersökning hamnade slutligen på 96 stycken, vilket kan anses vara ett acceptabelt antal. Trost (2001) påpekar att det är omöjligt att besvara hur stort urvalet bör vara, och att man vanligtvis måste göra ett urval. Han påpekar samtidigt

att det är större sannolikhet att urvalet kan ses som representativt för den valda undersökningsgruppen ju större det är.

5.2 Resultatdiskussion

Under lärarutbildningen, VFU och kontakt med andra lärare blir man ständigt influerad av omgivningens syn på vad en bra lärare är. Dessutom har vi våra egna tankar och erfarenheter med oss från vår egen skoltid. Det gör att vi oundvikligen har en förförståelse för området. Det kan innebära en svårighet att formulera nya, kreativa tankar kring vad en bra lärare är. Allt vi tänker och tycker bygger på förförståelse, vilket innebär att vi har socialiserats in i ett visst samhälle, dess kultur och synsätt. Dock kan dessa åsikter och tankar allt eftersom omformas när man kommer i kontakt med nya fakta, som motsäger de tidigare uppfattningarna (Thurén, 1991).

I resultat- och analysdelen i denna uppsats framkom elevernas syn angående vad de anser utmärker en bra lärare. Då uppsatsen syfte var att undersöka elevernas syn på vad som utmärker en bra lärare så förs nedan en kort diskussion kring detta. I undersökningen framkom två resultat. Vid en jämförelse av elevernas gradering av 19 olika attitydfrågor så framkom ett resultat som visar att eleverna anser det vara viktigast att en lärare är rättvis. Vid en sammanställning av elevernas svar i den öppna frågan framkom ett andra resultat som visar att lärares egenskaper som kan kopplas till lärares yrkesutövning är det som eleverna anser vara viktigast hos en bra lärare. Nedan följer en vidare diskussion kring dessa två resultat.

Ett första resultat framkommer om man tittar på vilka egenskaper en bra lärare ska inneha. Det som eleverna lyfter fram som allra viktigast är att en bra lärare är rättvis. I elevernas svar på den öppna frågan framgår att de anser att en lärare ska behandla alla elever lika och inte favorisera några elever. Fibæk Laursen (2004) nämner inte begreppet rättvis men ett samband mellan hans beskrivning av en autentisk lärare kan ses då denne lärare har en förmåga att skapa goda relationer vilket i sin tur kan innebära att läraren är rättvis och inte favoriserar vissa elever. Dock framhåller inte Fibæk Laursen vikten av att läraren bör vara rättvis lika starkt som eleverna i denna undersökning gör. Enligt elevernas åsikt är det den allra viktigaste delen i läraryrket; att läraren är rättvis och behandlar alla elever lika.

Andra som stödjer resonemanget kring vikten av att en bra lärare är rättvis är Beihuizen, Hof, van Putten, Bouwmeester och Asscher (2001) då de anser att det är viktigt att få veta vad eleverna själva tycker utmärker en bra lärare. Vidare påvisar Brante (2008) att goda relationer mellan elever och lärare ska ses som en självklarhet, vilket antagligen inte är så lätt då skolans värld består av många olika personligheter. Han framhåller dessutom att alla de olika individerna i skolan intar olika roller beroende på situationen. Det sker många möten i samband med det kollektiv som elever och lärare utgör. Detta menar Brante kan innebära att det sker en viss obalans mellan de olika parterna, eftersom dessa oftast inte tillhör samma generation. Det är viktigt att en lärare är lyhörd och öppen för elevernas åsikter, eftersom eleverna har växt upp i en annan tid och har lite andra värderingar med sig till skolan än vad läraren själv har. Ett sådant förhållningssätt från läraren sida ger dessutom lärarna en möjlighet att följa samhällets utveckling och ungdomskultur från första parkett.

Den goda relationen mellan lärare och elever betonar Fibæk Laursen (2004); Gunnarsson (2008); Noguera (2007) som viktig för elevers lärande. Gunnarsson menar också att lärare måste ha kunskap om hur den enskilde eleven lär och vara väl medveten om elevernas enskilda behov i undervisningssammanhang, för att undervisningen ska bli så givande som möjligt. Beihuizen (2001) påpekar att en lärares kunskaper, skicklighet och erfarenhet måste vara tillräckliga för att en bra undervisning ska komma till stånd. Fibæk Laursen (2004) formulerar sig något annorlunda då han anser att när en lärare är kunnig i sitt ämne kan denne fokusera på undervisningen och dessutom även relationen till eleverna. Detta i sin tur leder till att eftersom läraren har kontroll på sina ämneskunskaper kan denne skapa en trivsamt miljö och ett bra klassrumsklimat där ett gott lärande för eleverna kan infinna sig. Den litteratur vi har tagit del av tyder på vikten av att vara en bra och kompetent lärare för att eleverna ska tillgodogöra sig både kunskaper och social kompetens. Allt hänger dock inte på läraren, utan även eleverna har ett eget ansvar för sina studier under sin skolgång. Det är dessutom något som uttryckligen står i läroplanen; eleverna ska uppmuntras i sin vilja och förmåga att ta ansvar för sin skolmiljö, sin inläring, och sitt skolarbete (Skolverket, 2006).

I undersökningen kunde ett andra resultat utläsas då en sammanställning av elevernas svar i den första öppna frågan gjordes. I denna fråga efterfrågades

elevernas åsikter kring vad som utmärker en bra lärare och utifrån dessa svar kunde fyra olika grupperingar göras. De anges här i enlighet med hur viktiga eleverna anser dem vara. Viktigast först.

- **Läraregenskaper:** Eleverna uttrycker att det finns kompetenser hos en bra lärare som kan kopplas till lärarens yrkesmässiga egenskaper. Eleverna anser att detta är den viktigaste aspekten hos en bra lärare vilket visar att lärarens engagemang i sitt yrke är mycket viktigt. Viktigt för en bra lärare är att denne är ämneskunnig och allmänbildad för att kunna svara på elevernas frågor och förmedla att ämnet är viktigt. I denna aspekt ingår också att läraren visar respekt mot eleverna genom att arbeta med elevinflytande och ge eleverna ett gott bemötande. En bra lärare kan även förklara så att eleverna förstår och har välplanerade lektioner vilket eleverna menar bidrar till att de lär sig lättare. En bra lärare är även engagerad i sitt yrke och förmedlar ett intresse för ämnet, sin undervisning och i eleverna.
- **Ledare:** Tätt efter läraregenskaper följer vikten av att en bra lärare innehar ledaregenskaper. I denna grupp anser eleverna det vara viktigast att läraren är en tydlig ledare som kan skapa ordning och arbetsro i klassrummet. Eleverna kopplar denna förmåga till sitt lärande och menar att ett lugn i klassrummet skapar en bättre inlärningsmiljö. I begreppet en tydlig ledare innefattar eleverna även att läraren arbetar med elevinflytande i klassrummet. Eleverna anser att det är viktigt att läraren är öppen för elevernas förslag och därmed också visar en flexibilitet där läraren kan anpassa undervisningen till eleverna.
- **Relationer:** Nästan lika viktigt som att läraren innehar ledaregenskaperna anser eleverna det är att läraren har förmågan att skapa bra relationer till eleverna. En bra lärare har förmågan att lyssna aktivt på eleverna och visa intresse och förståelse för det eleverna uttrycker och läraren bör också visa medkänsla och sympati. I aspekten relationer ingår också elevernas åsikt om att en bra lärare ska vara rättvis. Detta var den enskilt viktigaste aspekten av en bra lärare; att läraren är rättvis och behandlar alla elever lika och inte favoriserar någon elev. Eleverna anser det inte vara lika viktigt att läraren är

en bra kompis gentemot eleverna, vilket visas av att denna egenskap hamnar sist i denna grupp.

- Personlighet: Lärarens personlighet anses av drygt hälften av eleverna vara mycket viktigt. Eleverna ser det som mycket viktigt att läraren har förmågan att inspirera eleverna till att lära och graderar denna egenskap högst inom denna grupp. Eleverna anser att en bra lärare har förmågan att inspirera eleverna till att lära sig nya saker och visar entusiasm i sitt sätt att vara. Många elever tycker även att en bra lärare har humor och menar att det är lättare att lära om man har roligt. Att läraren ska vara en bra förebild och ställa höga krav ses som mindre viktigt av majoriteten av eleverna.

Då frågeställningen i denna uppsats är att jämföra elevernas syn med Fibæk Laursens (2004) definition av den autentiska läraren följer här en diskussion kring detta. I den teoretiska utgångspunkten framkommer Fibæk Laursens definition av den autentiska läraren. I denna definition lägger han dessa aspekter:

Den autentiska läraren bör:

- Visa entusiasm för sitt ämne
- Visa engagemang och trovärdighet i sitt yrke
- Vara trygg i sin ledarroll
- Ha en förmåga att skapa goda relationer till eleverna
- Ha en hög nivå av personlig kompetens i sin lärarroll
- Vara autentisk

Vid en jämförelse mellan vad eleverna anser utmärker en bra lärare och Fibæk Laursens (2004) definition av en autentisk lärare ser man att dessa överensstämmer väl. Fibæk Laursen å ena sidan poängterar vikten av att läraren har entusiasm för sitt ämne och eleverna å andra sidan anser att det är mycket viktigt att läraren visar ett engagemang i sitt ämne. Fibæk Laursen framhåller vikten av engagemang i sitt yrke vilket även eleverna menar är mycket viktigt. Både Fibæk Laursen och eleverna anser att det är mycket viktigt att en bra lärare kan inta en tydlig och trygg ledarroll. Fibæk Laursen påpekar att en autentisk lärare har en hög nivå av personlig

kompetens vilket eleverna också lägger stor vikt vid och menar att läraren ska ha breda ämneskunskaper. Fibæk Laursen poängterar att en bra lärare är autentisk, och i elevernas svar kan utläsas att även de anser att läraren ska visa ett tydligt engagemang och en full närvaro i sin undervisning och ett intresse för sitt läraruppdrag.

5.3 Slutsats

Den slutsats vi kan dra utifrån undersökningens resultat, är att eleverna tycker det är viktigare att läraren kan sitt ämne och är en bra lärare bland annat med tanke på att eleverna främst vill att läraren ska vara rättvis. Vilket innebär att det är viktigare att läraren är bra på att lära ut och är rättvis än en god relation. Påtagligt är att eleverna vill få ta del av lärarens kunskaper istället för att "vara kompis" med sina lärare. Detta är till viss del motsägelsefullt kan vi tycka, för de indikationer vi har fått under lärarutbildningen, VFU-perioder och enligt vad vi själva anser vara det som är mest värdefullt är en bra relation för att eleverna ska vara öppna för att ta till sig ny kunskap. Enligt den litteratur vi har ansett vara relevant sägs det att en god relation förbättrar oddsen för lärande. Enligt de elever som har svarat på enkäten är det bevisligen inte fullt så högt värderat. En lärare behöver inte vara älskad av alla, bara denne kan sitt ämne och är duktig på att lära ut, så visar det sig att relationen mellan läraren och eleverna löser sig ändå. Man kan anta att de båda parterna håller sig på ett professionellt och behörigt avstånd till varandra och respekterar att var och en har sin roll i den process som skolan innebär för både elever och lärare. Förutom nämnda slutsats så har det framkommit genom enkätfrågorna att gymnasieeleverna i årskurs 2 på samhällsprogrammet värdesätter att läraren agerar rättvist, för att de ska tycka en lärare är bra. I den komplexitet som lärarrollen innebär, så är rättvis bara en av många viktiga bitar i det pussel som gör läraren till en bra lärare.

5.4 Förslag till vidare forskning

I vidare forskning vore det intressant att knyta andra forskares definitioner av en autentisk lärare till uppsatsen. Detta kunde utvidga uppsatsens spännvidd och vidare ge en större insikt i vad andra forskare lägger i begreppet en autentisk lärare. Detta kan då möjligtvis ge en större insikt i vad det innebär att vara en autentisk lärare.

5.5 Sammanfattning

Dagens skola är obligatorisk för alla och detta innebär att skolans värld är ett ämne som berör alla i samhället. Bland annat så förekommer det med jämna mellanrum nyhetsartiklar som handlar om skolan i olika former. Det kan för att nämna några exempel handla om elevers betyg, skolmiljön och lärares utsatthet. Vi valde att lägga fokus på att undersöka elevernas syn på vad de tycker utmärker en bra lärare. Det finns forskning och litteratur kring begreppet en bra lärare, men detta är överlag diskussioner som berör ämnet utifrån ett vuxenperspektiv. Vid närmre betraktande finns det inte lika mycket som representerade vad eleverna anser om detsamma, så därför tyckte vi det skulle vara intressant och lärorikt för framtida bruk att undersöka elevperspektivet inom samma ämne.

Undersökningens syfte var att undersöka vad gymnasieelever på samhällsprogrammet anser utmärker en bra lärare och utifrån syftet har vi ställt elevernas åsikter och tankar i relation till vad Fibæk Laursens resultat visar för att se likheter och skillnader mellan de båda undersökningarna. De frågeställningar som vi har utgått ifrån är: 1) Vilka egenskaper har en bra lärare – ur ett elevperspektiv? 2) På vilket sätt kan Fibæk Laursens teori om den autentiska läraren kopplas till elevernas syn på en bra lärare? Den teoretiska utgångspunkten för den här uppsatsen lutar sig mot Fibæk Laursens definition av en autentisk lärare. En autentisk lärare är enligt honom en lärare som bland annat besitter följande kvaliteter: entusiasm för sitt ämne; engagemang och trovärdighet i sitt yrke; trygghet i sin ledarroll; att lärarna skapar goda relationer till eleverna och har en hög nivå av personlig kompetens i sina lärarroller. Brante, Noguera och Gunnarsson har också varit behjälpliga då vi har velat finna svar på vad annan forskning anser om hur en bra lärare bör vara.

Det empiriska materialet grundar sig på enkätfrågor som eleverna fick svara på via en webbenkät. Resultatet av enkäten gav mer uppgifter än vi hade viss föräning om, då det tillkom uppgifter som vi ansåg vara något anmärkningsvärda och intressanta. Till exempel kommer *ge elevinflytande* inte förrän på 13:e plats av 19, vilket vi trodde hade större betydelse för eleverna. Slutsatsen vi kan dra av den här undersökningen, är att eleverna önskar att läraren är rättvis och har goda ämneskunskaper som denne gärna delar med sig av på ett pedagogiskt vis.

Litteraturlista

Beihuizen, J.J, Hof E., van Putten C.M., Bouwmeester S. & Asscher J.J. (2001). Students' and teachers' cognitions about good teachers. *British Journal of Educational Psychological Society*, 71, s 185-201.

Bjurwill, C. (2001). *A, B, C och D. Vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.

Brante, G. (2008). *Lärare av idag. Om konstitueringen av identitet och roll*. Malmö: Malmö Högskola

Codex – regler och riktlinjer för forskning (2010) [Internet <http://www.codex.vr.se/index.shtml>] [hämtat 10-05-18]

Ess, C. and the AoIR ethics working committee (2002). *Ethical decision-making and Internet research: Recommendations from the aoir ethics working committee*. [Internet www.aoir.org/reports/ethics.pdf] [Hämtat 10-05-18]

Approved by AoIR, November 27, 2002

Fibæk Laursen, P. (2004). *Bli en bra och effektiv undervisare – om du vill. Den autentiska läraren*. Stockholm: Liber.

Gunnarsson, B. (2008) En bra lärare lär eleverna att lära. *Praktik och Teori*, Malmö: Malmö Högskola, s 43-48.

Jönsson, M. (2010). Skolan på rätt väg men fortfarande många utan betyg. *Ystads Allehanda*. [Internet <http://www.ystadsallehanda.se/sjobo/article876841/Skolan-paring-raumltt-vaumlg-men-fortfarande-maringnga-utan-betyg.html>] [hämtat 10-05-19]

Kask, L. (2010) Ökad arbetsbelastning för lärare. *Norrbottens Kuriren*. [Internet www.kuriren.nu/lokala/boden_artikel.aspx?ArticleId=5222619&place=Boden] [hämtat 10-05-19]

Lpf 94 (2006). *Läroplan för de frivilliga skolformerna*. Stockholm: Skolverket.

Lpo 94 (2006). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Skolverket

Lärarnas Riksförbund (2007). *Läraryboken – Läroplaner, skollagen, policydokument*. Stockholm: Lärarnas Riksförbund.

Noguera, P. A. (2007). How listening to students can help schools to improve. *Theory into practice*, 46 (3), s 205-211.

Nystedt, J. (2010). Skolan får godkänt av sina elever. *Dagens Nyheter* [Internet <http://www.dn.se/nyheter/sverige/skolan-far-godkant-av-sina-elever-1.1087813>] [hämtat 10-05-19]

Skolverket (2006). *Lusten och möjligheten – om lärarens betydelse, arbetssituation och förutsättningar*. Stockholm: Fritzes

Skolverket (2010). *Attityder till skolan 2009. Elevernas och lärarnas attityder till skolan*. Nr 10:1171 [Internet <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2385>] [hämtad 10-05-17]

Thurén, T. (1991). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber AB.

Trost, J. (2001). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, J. (2002). *Att skriva uppsats med akribi*. Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1

ENKÄT

Vi heter Linda och Jane och studerar på lärarutbildningen med inriktning mot högstadie- och gymnasie på Högskolan i Kristianstad. Vi skriver nu vårt examensarbete där vi önskar undersöka vad som kännetecknar en bra lärare sett ur ett elevperspektiv. Var snäll och fyll i vad Du anser kännetecknar en bra lärare. Ditt svar är helt anonymt och kommer att användas i forskningssyfte.

Vi är mycket tacksamma att Ni tar Er tid att svara på denna enkät!

*Obligatorisk

1. Vilka egenskaper tycker Du är utmärkande för en bra lärare? * Motivera gärna Ditt svar.

2. Vad utmärker en lärare som Du upplever som mindre bra? * Motivera gärna Ditt svar.

Hur viktiga är nedanstående egenskaper för en bra lärare? Gradera mellan 1-6 hur Du tycker att en bra lärare är.

Rättvis *

1 2 3 4 5 6

mycket oviktigt mycket viktigt

Ämneskunnig *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Ha humor *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Tydlig ledare *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Visa respekt mot elever *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Inspirerar till att lära *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Engagerad i sitt yrke *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Visa medkänsla *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Bra lyssnare *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Välplanerade lektioner *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Allmänbildad *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

En bra förebild *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Demokratisk *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Kunna förklara bra *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Vara en bra kompis *

	1	2	3	4	5	6	
mycket oviktigt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	mycket viktigt

Flexibel *

1 2 3 4 5 6

mycket oviktigt mycket viktigt

Kunna skapa arbetsro i klassrummet *

1 2 3 4 5 6

mycket oviktigt mycket viktigt

Ställer höga krav *

1 2 3 4 5 6

mycket oviktigt mycket viktigt

Ge elevinflytande *

1 2 3 4 5 6

mycket oviktigt mycket viktigt

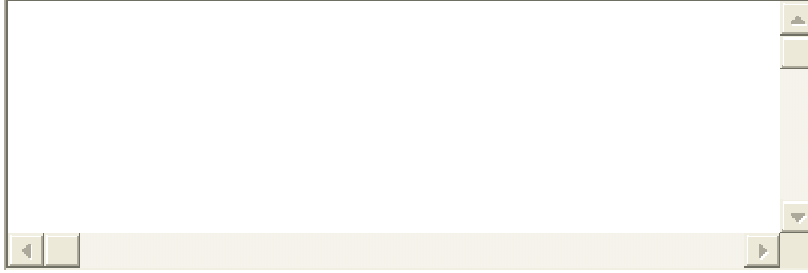
Ange ditt kön *

- Kvinna
- Man

Ange vilket program samt inriktning Du läser *

- SP2A, Språk, kultur, musik
- SP2B, Social
- SP2G, Media
- SP2C, Samhällsvetenskaplig
- Övrigt:

Är det något Du vill tillägga så skriv gärna här!

Ett stort tack för Din medverkan!

Linda & Jane

Från [Google Dokument](#)

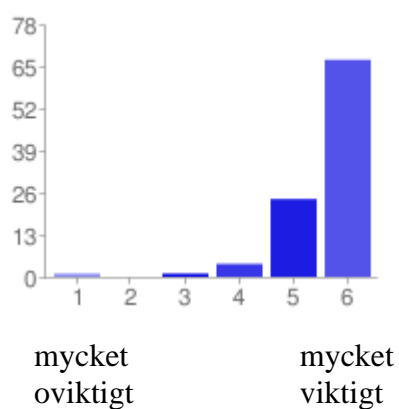
Bilaga 2

Tabellredogörelse

I detta dokument visas samtliga attitydfrågors svar. Svaren är sammanställda i diagram där det kan utläsas hur många personer, både i antal och i procent, som har angett svarsalternativ 1-6 på frågan.

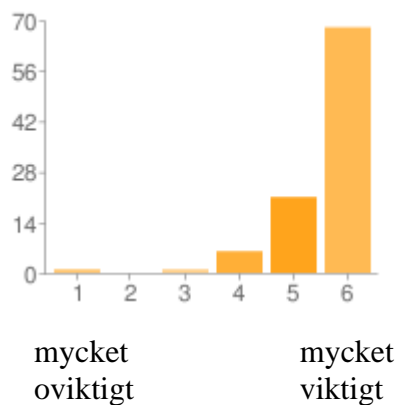
Hur viktiga är nedanstående egenskaper för en bra lärare?

Rättvis

1 - mycket oviktigt	1	1 %
2	0	0 %
3	1	1 %
4	4	4 %
5	24	25 %
6 - mycket viktigt	67	69 %

Ämneskunnig

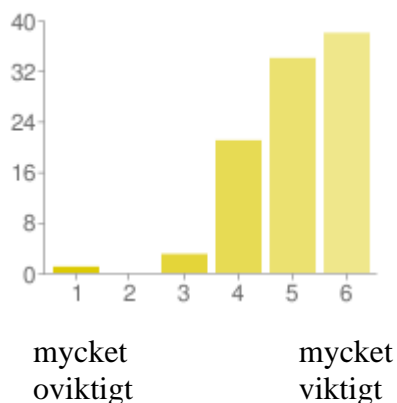
1 - mycket oviktigt	1	1 %
2	0	0 %
3	1	1 %
4	6	6 %
5	21	22 %
6 - mycket viktigt	68	70 %

Ha humor

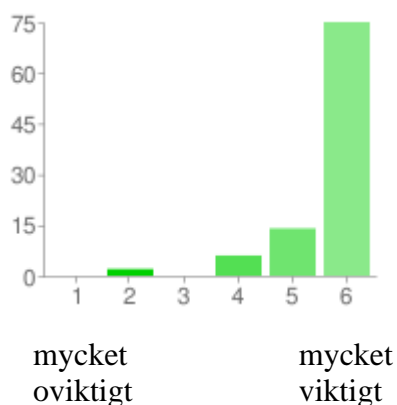
1 - mycket oviktigt	2	2 %
2	3	3 %
3	4	4 %
4	29	30 %
5	41	42 %
6 - mycket viktigt	18	19 %

Tydlig ledare

1 - mycket oviktigt	1	1 %
2	0	0 %
3	3	3 %
4	21	22 %
5	34	35 %
6 - mycket viktigt	38	39 %

Visa respekt mot elever

1 - mycket oviktigt	0	0 %
2	2	2 %
3	0	0 %
4	6	6 %
5	14	14 %
6 - mycket viktigt	75	77 %

Inspirerar till att lära

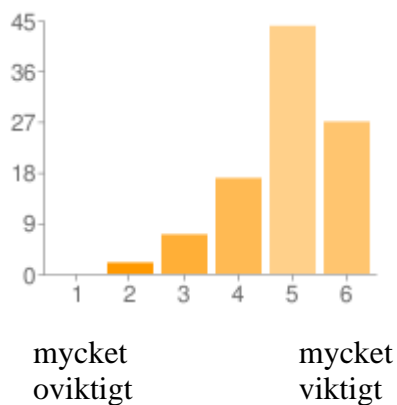
1 - mycket oviktigt	1	1 %
2	1	1 %
3	0	0 %
4	6	6 %
5	18	19 %
6 - mycket viktigt	71	73 %

Engagerad i sitt yrke

1 - mycket oviktigt	1	1 %
2	0	0 %
3	1	1 %
4	7	7 %
5	20	21 %
6 - mycket viktigt	68	70 %

Visa medkänsla

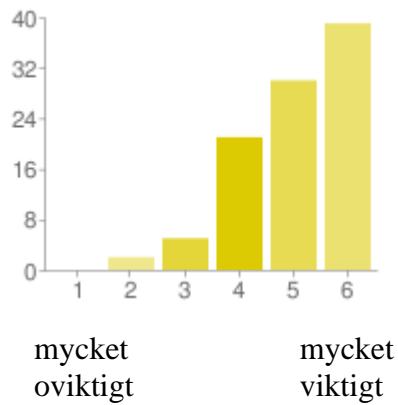
1 - mycket oviktigt	0	0 %
2	2	2 %
3	7	7 %
4	17	18 %
5	44	45 %
6 - mycket viktigt	27	28 %

Bra lyssnare

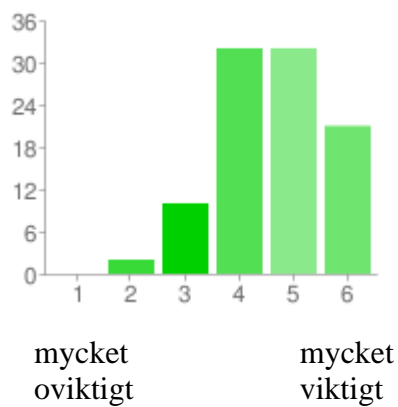
1 - mycket oviktigt	1	1 %
2	1	1 %
3	2	2 %
4	9	9 %
5	27	28 %
6 - mycket viktigt	57	59 %

Välplanerade lektioner

1 - mycket oviktigt	0	0 %
2	2	2 %
3	5	5 %
4	21	22 %
5	30	31 %
6 - mycket viktigt	39	40 %

Allmänbildad

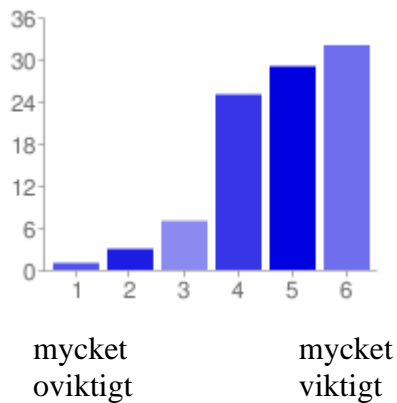
1 - mycket oviktigt	0	0 %
2	2	2 %
3	10	10 %
4	32	33 %
5	32	33 %
6 - mycket viktigt	21	22 %

En bra förebild

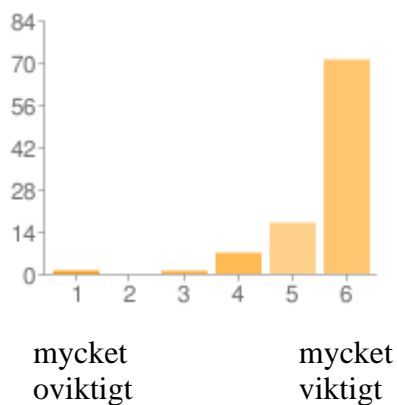
1 - mycket oviktigt	1	1 %
2	3	3 %
3	14	14 %
4	37	38 %
5	20	21 %
6 - mycket viktigt	22	23 %

Demokratisk

1 - mycket oviktigt	1	1 %
2	3	3 %
3	7	7 %
4	25	26 %
5	29	30 %
6 - mycket viktigt	32	33 %

Kunna förklara bra

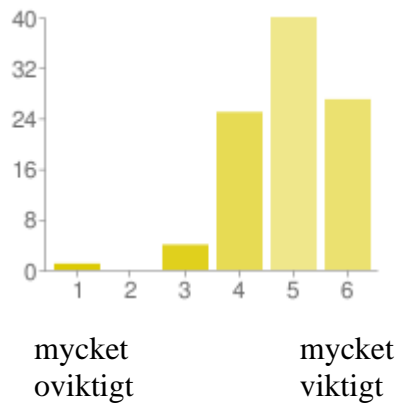
1 - mycket oviktigt	1	1 %
2	0	0 %
3	1	1 %
4	7	7 %
5	17	18 %
6 - mycket viktigt	71	73 %

Vara en bra kompis

1 - mycket oviktigt	9	9 %
2	9	9 %
3	30	31 %
4	29	30 %
5	15	15 %
6 - mycket viktigt	5	5 %

Flexibel

1 - mycket oviktigt	1	1 %
2	0	0 %
3	4	4 %
4	25	26 %
5	40	41 %
6 - mycket viktigt	27	28 %

Kunna skapa arbetsro i klassrummet

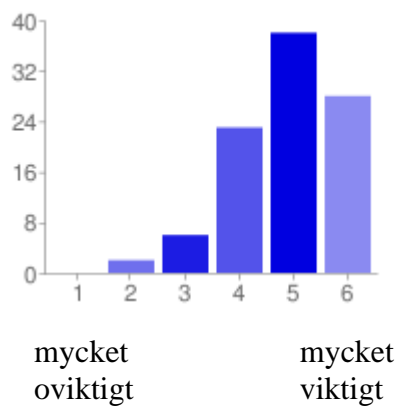
1 - mycket oviktigt	0	0 %
2	1	1 %
3	2	2 %
4	13	13 %
5	31	32 %
6 - mycket viktigt	50	52 %

Ställer höga krav

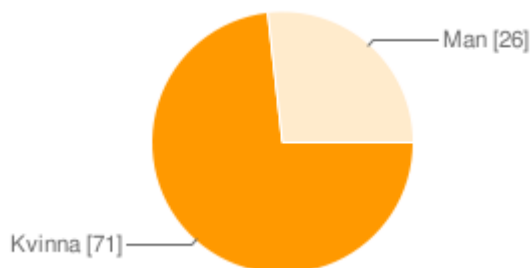
1 - mycket oviktigt	1	1 %
2	5	5 %
3	24	25 %
4	37	38 %
5	24	25 %
6 - mycket viktigt	6	6 %

Ge elevinflytande

1 - mycket oviktigt	0	0 %
2	2	2 %
3	6	6 %
4	23	24 %
5	38	39 %
6 - mycket viktigt	28	29 %

Ange ditt kön

Kvinna	71	73 %
Man	26	27 %

Ange vilket program samt inriktning Du läser

SP2A, Språk, kultur, musik	8	8 %
SP2B, Social	13	13 %
SP2G, Media	12	12 %
SP2C, Samhällsvetenskaplig	19	20 %
Other	45	46 %

Är det något Du vill tillägga så skriv gärna här!

Jag hoppas att ni delger våra lärare svaren på enkäten, det skulle vara mycket uppskattat av mig, och kan tänka av lärarna själva också! Lycka till!!! :) Ska man vara lärare ska man veta vad man ger sig in på. Att våga visa sina egenskaper och även dela med sig om sin personlighet är viktigt.. Så man kommer ett snäpp närmre sin lärare. En bra lärare ska visa hänsyn och lyssna på sina elever och vara intresserad och kunnig om ämnet. och variera utbildningen, det vill säga olika lärosätt. Hoppas ni blir bra lärare!Hoppas ni blir bra lärare!nej :)hej då!Bra lärare är lärare som trivs med sitt j...

Ett stort tack för Din medverkan!

Linda & Jane